

ΟΙ

ΝΕΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ — ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ ΑΥΤΟ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ

ΧΡΟΝΟΣ 193

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 1

Ίωάν. Θεοδωρακόπουλος Καθ. Πανεπιστ.
Ίωάν. Κακριδής " "
καί οί κ. κ. Κ. Λασκαρίδης
Κ. Μαρινάκης
Κ. Τσακτσήρας
Κ. Γρόλιος
Λ. Πεζιόπουλος
Τ. Στουγιαννάκης κ. ά.

ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 4

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΑΠΡΙΛΗΣ 1936

ΟΙ ΝΕΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ Α. ΑΠΡΙΛΗΣ 1936 ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 4

“ΟΙ ΝΕΟΙ,, ΚΙ’ Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥΣ

Παίρνουμε επί τέλους ένα δρόμο . . . “Αβουλοι πλανιώμαστε χρόνια τώρα άσκοπα στην πόλη με τους μεσαιωνικούς πύργους και τὰ μουράγια, στην πόλη με τις βυζαντινές εκκλησιές, στην πόλη με τὸ συγχρονισμένο ρυθμὸ και τὸ λιμάνι τὸ πολύβουο. Χρόνια τώρα πλανιώμαστε σ’ ἀφώτιστο χάος, χωρὶς φωτεινοὺς ὁδηγοὺς πὸν με τὸ δαυλὸ τῆς πείρας στὸ χέρι νὰ μᾶς χειραγωγήσουν ἀπὸ τὸ σκοτάδι στὸ φῶς. Χρόνια ὀλόκληρα πέρασαν, κι’ οἱ νέοι στὸ τόπο μας, πελαγωμένοι στην ἀπέραντη ἐρημιὰ μιᾶς παγερῆς ἀδιαφορίας, βουτηγμένοι στην ἀνωνυμία, χτυπημένοι ἄστοργα ἀπὸ τὴν κατακριτική, ἔσερναν βαρειά κι’ ἀργόρρυθμα τὰ βήματά τους χωρὶς κατεύθυνση, χωρὶς νᾶχουν στὸ νοῦ ἕνα σκοπὸ, χωρὶς τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τους ν’ ἀντικρούζουν κάπου ἕνα φωτολουσμένο τέρμα. Ναυαγισμένοι πρὶν ἀκόμα ξεκινήσουμε γιὰ τὸ ταξίδι τῆς ζωῆς, πάνω στὰ νιᾶτά μας γηρασμένοι ψυχικά, μπουμπούκια μαραμένα πρὶν ἀνθίσουν. Μὰ ἦρθε ἡ “Ανοιξη κι’ ἡ γεννήτρα πλάση, πὸν δίνει πράσινα φύτρα στὴ μαυρισμένη γῆς και χλωρὰ βλαστάρια στοὺς ξεραμένους κλώνους, ἡ ἴδια ἡ γεννήτρα πλάση, πὸν μᾶς ἔδωκε τὴ ζωῆ, ἔδωκε τώρα τὴν ἀνοιξη και στὴ μαραμένη νεανική ψυχὴ μας μπουμπούκια κι’ ἀνθούς, τὶς λαχτάρεις και τὶς ἐλπίδες.

Κι’ ἔτσι παίρνουμε ἕνα δρόμο. . . . Ὁ δρόμος μας ἀρχίζει με κουραστική ἀνηφορία. Μὰ ἀπὸ τὸν τόπο, πὸν ξεκινᾶμε, ἀγναντεύουμε πέρα μακρὰ τὸν ρόδινο ἥλιο τῆς ἐπιτυχίας, πὸν μᾶς μαγνητίζει με τὶς φωτεινὲς ἀχτίνες του. Ἐμεῖς ἐλπίζουμε ὁ δρόμος νὰ μᾶς βγάλῃ ἐκεῖ, στὴν ἐπιτυχία, κι’ ἔχουμε ὀλην τὴν αὐτοπεποίδηση, πὸς οἱ δυνάμεις μας θ’ ἀνθέξουν γιὰ τὴ μακρυνὴ προσπάθεια. Οἱ μεγάλοι, πὸν ξέρουν περισσότερα, ἴσως δὲν εἶναι σίγουροι γι’ αὐτό. Πέρασαν κι’ αὐτοὶ τὸν ἴδιο δρόμο κι’ αἰσθάνονται τώρα τὰ γόνατά τους νὰ λυγίζουν. Ἄλλ’ ἄς μὴ μᾶς ποῦν λόγια γι’ ἀπογοήτευση, ἄς

μᾶς δώσουν μόνο συμβουλές για τὴν πορεία. Οἱ νέοι πρέπει νὰ προχωροῦν μοχθῶντας τὸ δρόμο τους κι' ὄχι ν' ἀπομεινουν ἀπαγοητευμένοι στὸ σταυροδρόμι καὶ νὰ χαζεύουν μὲ τοὺς διαβάτες, ποὺ προσπερνᾶν. Τέτοια ζωὴ εἶναι ἀνώφελη. Τὸ κέρδος δίνει μονάχα ὁ μόχθος. Καὶ στὴν ἀρχὴ μονάχα μόχθος, μόνο προσπάθειες κι' ἀγωνιώδεις ἀναζητήσεις, μόνο θερμοὺς πόθους καὶ λαχτάρεις θὰ δῆ στοὺς «Νέους» κι' ὁ νέος ἀναγνώστης κι' ὁ πολύξερρος κριτῆς.

Παίρνουμε ἓνα δρόμο. . . . Πίσω μας σαλπίζουμε συναγερμὸ καὶ καλοῦμε τοὺς νέους, ὄλους τοὺς νέους, ποὺ λαχταροῦν γιὰ φῶς, γιὰ μιὰ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάταση, νὰ μᾶς ἀκολουθήσουν στὸ δρόμο μας. "Ὅσοι νοιώθουν νὰ ξεχειλίξῃ μέσα τους ἓνα περίσσειμα νεανικῆς ζωῆς, ὅσοι μὲ ψυχικὴ λαχτάρια ἐρευνοῦν, ὅσοι μοχθοῦν πνευματικά, ὡς ἔλθουν μαζί μας, νὰ σπάσουμε μαζί τους γρανίτες, νὰ κυλίσουμε μαζί τους ὀγκόλιθους καὶ ν' ἀνοίξουμε διάπλατα τὸ δρόμο πρὸς τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθεια. Ἐμεῖς οἱ λίγοι, ποὺ πήραμε στοὺς νεανικοὺς μας ὤμους πρῶτοι τὰ βάρη τοῦ ἀγῶνα, ἔμεῖς ποὺ πρῶτοι χαράξαμε ἀποφασιστικὰ τὸ δρόμο μας, δὲ φράζουμε σὲ κανένα τὸ πέρασμα. "Ὅποιον ἡ μοῖρα προώρισε νὰ φτάσῃ στὸ φῶς τῆς ἀλήθειας, θὰ προσπεράσῃ, θ' ἀγωνιστῆ πρῶτος καὶ πρῶτος θὰ φτάσῃ στὸ τέρας τῆς δόξας καὶ θ' ἀποκτήσῃ «ὄνομα». Ἐμεῖς πίσω του θὰ συνεχίζουμε ἀνώνυμοι τὸ δρόμο μὲ ἀγωνία μαζί καὶ μὲ λαχτάρια. Θὰ παίρνουμε ἀνήφορο ἰδρωκοπῶντας, θὰ δροσιζόμαστε σὲ δροσερῆ βουνοπλαγιὰ καὶ θὰ ξεκινᾶμε πάλι μὲ καινούργια ψυχικὴ δύναμη περνώντας βουνὰ καὶ λαγκάδια μὲ τ' ὄνειρο πάντα στὸ νοῦ καὶ πάντα μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ βρῆ τ' ὄνειρο πραγμάτωση.

«Οἱ Νέοι»

Ἡ ΜΟΙΡΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΓΕΝΕΑΣ

Τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Παν. Θεσ/νίκης

κ. Ι. Θεοδωρακοπούλου

"Ὅπως ἀνοίγει κάθε χρόνο ἡ ἀνοιξη, ἔτσι ἀνοίγουν κάθε χρόνο μπροστά μου μάτια νέων, ποὺ ἔρχονται κι' αὐτοί, ὅπως καὶ τὰ λούλουδα, μέσ' ἀπὸ τὴ γῆ, καὶ μιλάνε τὴ γλῶσσα τῆς πλάσης.

"Ὅπως τὴν ἀνοιξη γεμίζει ἡ πλάση ἄρωμα, χρῶμα καὶ χαρὰ, ἔτσι καὶ κάθε ἀνοιξη τοῦ χρόνου τῶν γραμμάτων, γιομίζει ἡ ψυχὴ μου χαρὰ, ὅταν τὰ μάτια τῆς ἀντικρύζουν τὰ μάτια τῶν νέων, ποὺ ἔρχονται ἀπὸ κάθε γωνιά τῆς μάννας γῆς τῆς Ἑλληνικῆς, γιὰ νὰ βροῦν φῶς καὶ πνεῦμα, νὰ βροῦν τᾶγρια νάματα νὰ ποτισθῇ ἡ ψυχὴ τους κατὰ πως εἶναι γραμμένο ἀπὸ τὴ μοῖρα, ποὺ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπο.

"Ὅλων τῶν νέων τὰ μάτια, ποὺ ἔρχονται, ποὺ ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὸ χῶμα στὸ πνεῦμα, ὅπως τὰ λουλούδια ἀπὸ τὴ γῆ στὸ φῶς, εἶναι κατακάθαρα, γεμάτα λάμψη, πλημμυρισμένα μ' ἀνείπωτο πόθο, μὰ καὶ στὸ εἶδος γεμάτα ἀγνοία, γιὰτὶ δὲν ξέρουν ἀκόμα οὔτε κατὰ ποῦ πᾶνε, οὔτε ἀπὸ ποῦ ἔρχονται. Δὲν ξέρουν οἱ νέοι, οὔτε τὸ πρὶν τοῦ ἑαυτοῦ των, οὔτε τὸ μετὰ, γιὰτὶ δὲν ἔχουν ἀκόμα γράφει ἱστορία, ἀλλὰ πλάθουν μονάχα ἓνα μῦθο καὶ γιὰ τὰ περασμένα, καὶ γιὰ τὰ μελλούμενα. Γίνεται μέσα τους ἓνα ὄραμα γιὰ ὅλα, ὅσα ἐζήσανε οἱ ἄλλοι, κι' ἄλλο ἓνα ὄραμα γιὰ ὅσα θὲ νὰ ζήσουν οἱ ἴδιοι. Καὶ τί ἄλλο ἀξίζει γιὰ νᾶχῃ ὁ νέος, ἐχτὸς ἀπ' αὐτὸν τὸν μῦθο, ἐχτὸς ἀπὸ τὸ ὄραμα τοῦτο; Τὸ ὄραμα τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτο ἀνθίσμα τῆς ψυχῆς τῶν νέων. Κι' ὅσο πιὸ πλούσιο, τόσο καὶ πιὸ δυνατὴ ἡ ψυχὴ. Κι' ὅσο πιὸ πολὺ κρατάει τ' ἀνθίσμα τῆς νιότης, τόσο πιὸ πολλὴ δύναμη θάχῃ ἡ ψυχὴ τ' ἀνθρώπου γιὰ τὴν κατοπινὴ ζωὴ τῆς σκληρῆς δουλειᾶς καὶ τοῦ πεζοῦ τοῦ μόχθου.

Καμμιά ψυχὴ δὲν κάμει τίποτε στὴ ζωὴ τῆς, ἀν δὲν ἀνθίσῃ στὴ νιότη τῆς, ἀν δὲν πλάσῃ ὄραματα στὴ νιότη τῆς, ἀν δὲν ἴδῃ τὸν κόσμον ὅλο μέσα τῆς καὶ γύρω τῆς ὅσα ἓνα λάμπισμα καποιανοῦ πνεύματος μυ-

στικοῦ, ποὺ ἔχει τόσες πηγές, ὅσες ψυχές ὑπάρχουν.

Ἀπ' αὐτοὺς τοὺς μύθους τῆς νιότης ζῆ ἀκόμα ἡ ἀνθρωπότητα ἔλη, γιὰτὶ καὶ οἱ μῦθοι τῶν λαῶν τῶν μεγάλων, ποὺ πήρανε τὴ δόξα τοῦ κόσμου ὅλου, τί ἄλλο εἶναι παρὰ ὄραματα μεγάλα τῆς νιότης των, φαντασιώματα πέρα ἀπὸ τόπο καὶ χρόνο, ποὺ τᾶπλασαν ψυχές, ποὺ ὁ πόθος των ἔπαιξε μὲ τὴν ὁμορφιά καὶ τὴν ἀλήθεια;

"Ὅπως ἀπὸ τὴ νιότη ἑνὸς ἀνθρώπου διαφαίνεται κι' ὅλας τὸ τί θὰ γίνῃ μ' αὐτὸν ὕστερα στὴν ὄριμη ζωὴ, ὅπως ἀπὸ τὴν πύρα ποὺ ἔχουν οἱ πόθοι τῆς νιότης διαφαίνεται ποιά θάνα ἡ δύναμη τῆς μέσα στὴ στεργὴ πολύμοχθη ζωὴ, ἔτσι καὶ ἀπὸ τὴν φωτοβολιά, ποὺ σκορπίζει γύρω του ὁ μῦθος ἑνὸς μεγάλου λαοῦ, ποὺ ἀνήκει πάντα στὰ νιάτα του, διαφαίνεται ποιά θὰ εἶναι ἡ ζωὴ του στὴν ἱστορία, ποιά τὰ καρπίσματά του καὶ ποιά τὰ ἔργα του.

Γεμάτα μῦθο καὶ ὄραματα πρέπει νὰ εἶναι τὰ νιάτα γιὰ νὰ εἶναι καὶ ἡ ἄλλη ζωὴ στεργὴ μεστὴ καρπὸ. Ἡ ἄδολη μάνναν φύση τὰ γεμίζει πάντα τὰ νιάτα μὲ πόθους καὶ μὲ μύθους, μὲ τὸ βίος τῆς λαχτάρεις. Χωρὶς κανένα φθόνο σκορπίζει μέσα στὶς καινούργιες ψυχές τῆς φαντασίας τὰ πλούτη. Καὶ χτίζου οἱ νέοι μέσα τους παλάτια καὶ πλάθουν μορφές βασιλικές καὶ τίς καθίζουν σὲ θρόνους. Καὶ πάλι τὰ ρίχνουν καὶ χτίζου ἄλλα παλάτια καὶ πλαστοურγοῦνε καινούργιες μορφές. Στῆς νιότης τὰ ἔργα καὶ τὰ ὄραματα φαίνεται ὅλη τῆς ζωῆς ἡ ποίηση· ἐδῶ εἶν' ὀλοφάνερο πὼς ὅλη ἡ ζωὴ εἶναι ποίηση, μεγαλοδύναμη καὶ ἀσίγηστη πλάση, ποὺ κανεὶς δὲν φτάνει τὰ εἶδη τῆς καὶ κανεὶς δὲν μαθαίνει τὰ μυστικά τῆς.

Αὐτὸς εἶναι ὁ κόσμος τῆς νιότης, αὐτὰ τὰ πλούτη τῶν νέων. Γεμάτη φύτρο ἡ ψυχὴ των, ἀνθία κάθε λογῆς γεμάτη ἡ καρδιά των.

Μὰ ἔρχεται κάποτε τῆς νιότης ἡ κρί-

σιμη ώρα, έρχεται ή ώρα τής έκλογής του κλήρου. Είναι γραφτό τής μοίρας να μη μπορούν να ζήσουν όλα τα φύτρα, να μη μπορούν να κρατηθούνε στη ζωή όλοι οι μύθοι, που βλαστάνουν μέσα στην κινούργια ψυχή. Είναι τής μοίρας νόμος να διαλέγη ή ψυχή ή ίδια τι, απ' όσα τής δίνει στην αρχή ή μοίρα, θέλει για τή ζωή της. Ποιός άλλος μπορεί καλύτερα να διαλέξει τον κληρο της, παρά ή ίδια ή ψυχή, που έχει μέσα της τα καλά τής πλάσης; Ποιός άλλος μπορεί να μη μέσα της για να ξεριζώσει όσα δεν είναι για να ζήσουν στα γερά, παρά ζούν για να πνίγουνε τάλλα; Ποιός άλλος θα γίνη κηπουρός τής ψυχής τής κινούργιας γενηάς; Κάθε ψυχή διαλέγει μοναχή της ποιός μύθος μέσα της θα ζήσει, και ποιός θα σβύση. Κάθε ψυχή διαλέγει τί απ' όλα θα καλλιεργήσει μέσα της, και τί θα ξεριζώσει. Αυτή είναι ή κρίσιμη ώρα τής ψυχής των νέων. Ποιός άλλος όμως θα μπορούσε ακόμα να σταθί κοντά στους νέους, να τους βοηθήση να διαλέξουν τον μύθο τής ζωής των, που σιγά-σιγά με τον μόχο τον πολύ θα τον κάμουν λόγο, θα τον κάμουν έργο;

Μονάχα όποιος έμóχθησε για να πλάση μέσα του κόσμο, μονάχα όποιος κράτησε μέσα του ζωντανό τής μοίρας το δώρο, τον μύθο, και τον μετουσίωσε σε λόγο και σε έργο. Μονάχα εκείνος που χαιρέται να βλέπη νέους να πλάθουν μύθους, μονάχα εκείνος που στέκει δίπλα στους νέους γεμάτος αγάπη για αυτός, και όχι εκείνος που τους θέλει όργανα στα χέρια του, όπως ήταν άλλοτε σοφιστής και σήμερα ό λαοπλάνος, ούτε εκείνος, που σταλάζει στην ψυχή το φαρμάκι, που μαραινεί τους μύθους της. Σήμερα αυτό το φαρμάκι, χύνεται άφθονο παντού, και δίνεται χύμα στην ψυχή των νέων με τούτη ή μ' εκείνη τή μορφή.

Φαρμάκι σταλάζουν στην ψυχή τής νιότης όσοι τής λένε πως μπορεί τάχα να ζήσει χωρίς τον μύθο τής Φυλής, χωρίς τον μύθο τής Γενηάς, χωρίς τον μύθο του πατέρα και τής μάνας, χωρίς τον μύθο του έαυτού της. Φαρμάκι σταλάζουν στην ψυχή τής νιότης, όσοι τής λένε πως θα γευθί τάχα τον καρπό τής ζωής, χωρίς να πονέση. Φαρμάκι χύνουν μέσα στην ψυχή τής νιότης όσοι τήν μαθαίνουν να διακονεύη κι' όχι να

δουλεύη, όσοι τήν διδάσκουν, πως ή ζωή είναι μια διακονία για το ψωμί τής μέρας, κι' όχι μια πάλη για τή δημιουργία και το πλαστούργημα του ανθρώπου μέσα της.

Θέλουν αυτοί οι λαοπλάνοι, όποιοι κι' αν είναι κι' όπου κι' αν στέκουν, θέλουν να κάμουν δούλους, άφου τους μαθαίνουν να διακονεύουν, κι' ως λένε πως θέλουν τάχα ελεύθερους ανθρώπους, δούλους χειρότερους που δεν είδε ποτέ ή γη ως τώρα.

Θέλουν δούλους στο πνεύμα και στην ψυχή, όπως είναι δούλοι αυτοί, που τους δασκαλεύουν, τής έσχατης μορφής.

"Όλα τα ζωντανά έθνη παλεύουν σήμερα για τους νέους" όλοι οι ζωντανοί λαοί καλλιεργούνε σήμερα κινούργιους μύθους για τους νέους. "Ο μύθος τής νέας γενεάς είναι αυτός, που πλάθεται σήμερα παντού όπου γίνεται μάχη ανάμεσα στα παλιά και στα κινούργια.

"Ο μύθος σ' έμας τους "Ελληνες υπάρχει αυτόφωτα, είναι πανάρχαιο δώρο τής μοίρας μας, είμαστε γεμάτοι μύθο. "Η γη μας γεμάτη χάρη, ή ιστορία μας γεμάτη λάμψη. Και χθές ακόμα γεμίσανε δόξα οι κάμποι και τα φαράγγια τής "Ελληνικής γής. Χθές ακόμα πήραμε τήν ελευθερία μας, χθές βγάλαμε το φόρεμα του πολιτικού δούλου. Χθές ήταν που άστραψε τής δόξας ή λάμψη. Χθές ακόμα γεμίσε ή "Ελληνική γη απ' τον πανάρχαιο μύθο, που λέει πως σ' αυτή έδω τή γη αξίζει να ζούνε ελεύθεροι άνθρωποι, γιατί επάνω της περπάτησαν κι' έζησαν κάποτε θεοί.

"Αν ήταν ή ζωή μια διακονία για το ψωμί τής μέρας, όπως κρίζουν σήμερα μερικά κοράκια, κι' αν δεν ήταν τίποτε άλλο πέρα απ' τήν πείνα και τή φτώχεια, τότε πρώτοι έμεις θα πρεπε να είμαστε ακόμα δούλοι, τότε δεν θαχαν κι' αυτοί καιρό να κρίζουν, πως ή ζωή είναι μια ζητιανία για το ψωμί τής μέρας, γιατί θα γύριζαν δώθε-κειθε για να θρούνε τροφή.

Πέρα απ' τον μόχο για το ψωμί τής μέρας, πέρα από τήν πείνα που πάνε μερικοί διακονιάρηδες, που κατά πως λένε δεν έχόρτασαν ακόμα ψωμί, να τήν κάνουν βασίλισσα τής ζωής, πέρα απ' αυτόν τον μόχο υπάρχει ό μόχθος ό άλλος, που πλάθει ανθρώπους, που πλαστοურγει μέσα μας τήν

ιδανική μορφή του έαυτού μας, υπάρχει ό μόχθος που πρέπει ό καθένας να βάλη για να γίνη κάτι, για να σηκώσει το κεφάλι του επάνω και να μήν το έχη κάτω, όπως τα ζώα ζητώντας διαρκώς τροφή. "Αλλιώς δεν πάει ποτέ να συγγενεύη με τ' άνωψυμα χτήνη. Πέρα απ' τήν πείνα και το χορτασμό υπάρχει ό άνθρωπος.

"Αν ήταν ή πείνα και ό χορτασμός να ρυθμίζουν όλη τήν αξία τής ζωής, τότε το ανθρώπινο γένος πήγε στραβό δρόμο, που άφησε τήν φυσική του κατάσταση και μπήκε στην ιστορία. "Αν ήταν ή πείνα μονάχα και ό χορτασμός να τα κανονίζουν όλα, τότε είναι χαμένοι οι κόποι του ανθρώπου για τον ανθρωπισμό του, χαμένοι οι μόχοι του για τήν αλήθεια, χαμένοι οι καημοί του για τήν όμορφιά.

Τήν πείνα τήν στομώνει ό άνθρωπος πριν ακόμα λαχταρίση τήν όμορφιά, τήν πείνα, κι' ό,τι άλλο ακόμα έχει κοινό με τα χτήνη, τα στομώνει, πριν ακόμα σκιρτίση ή καρδιά του για τήν αλήθεια.

Γιατί, έτσι λένε οι σημερινοί κάπηλοι κάποιας θεωρίας, να σκιρτήση ή καρδιά του ανθρώπου, γιατί να λαχταρίση για τήν όμορφιά, γιατί να ζητήση τήν αλήθεια, άφου τίποτα δεν υπάρχει πέρα από τήν πείνα και τον χορτασμό; Γιατί να ξεγελιέται με τ' αγαθά τής ψυχής, άφου τίποτε δεν αξίζει πιο πολύ από τήν πείνα και τον χορτασμό; "Όλα αυτά, έτσι λένε, ήταν ένα λάθος τής φύσης, μά στο βάθος είναι ένα κήρυγμα του φθόνου, που κάνουν όλοι αυτοί οι λαοπλάνοι. Τον φθόνο πάνε ν' αναθρέψουν μέσα σήν ψυχή του νέου για τα καλά που

έγιναν με ξένους κόπους, και πάνε να τον πείσουν να τα χαλάση με το ψέμμα, που του λέν, πως αυτόν τάχα εκείνοι, που τάχουν, δεν τον αφήνουν να τα μεταλάβη.

Κι' ό φθόνος αυτός δεν σταματάει στα όλικά αγαθά, που δεν ενδιαφέρουν έδω καθόλου, αλλά προχωρεί ως τα καλά τής ψυχής. "Όλοι όσοιμίλησαν για ανθρώπινη αξία, έτσι λένε σήμερα οι λαοπλάνοι, ήταν χορτάτοι. Κι' ό Σωκράτης χορτάτος, κι' ό Χριστός χορτάτος, ή τουλαχιστον ήταν δόβουλα όργανα των χορτάτων. Να κοκκινίσουν για το ψέμμα που λένε, μην περιμένης. Να τους κρίνης, όπως θα κρίνης ανθρώπους που ζούνε μέσα σε μια πλάνη, είναι μάταιο, γιατί ή ψυχή τους είναι γεμάτη φαρμάκι. Τι θα κάνης; Θα πές δίπλα στους νέους και θα μοχθήσης να τους πείσης πως ή ζωή δεν είναι μονάχα πείνα και πως δεν φθάνει να είσαι χορτάτος για να κάνης κάτι στη ζωή σου. Θα πές δίπλα στους νέους κι' εκεί θα δείξης σ' αυτούς τή ζωή σου. Θα κοπιάσης να δείξης τή ζωή του "Εθνους σου και τή ζωή των ανθρώπων που έκαμαν κάτι καθαρά ανθρώπινο, που σε μορφές των έμειναν μέσα στην ιστορία, όχι βέβαια γιατί ήταν χορτάτοι, αλλά γιατί μόχθησαν να γεμίσουν τή ψυχή τους με όμορφιά, να πλαστοουργήσουν μέσα τους τήν καθαρήν είδη του ανθρώπου, που δεν τήν τρώει το χωνευτήρι του χρόνου, αλλά που μένει και λάμπει πέρα από χρόνο και τόπο.

ΙΩΑΝΝ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Ο ΝΕΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

I.

Ἀγαπημένε φίλε.

Μοῦ γράφεις καὶ μὲ ρωτᾷς τώρα ποῦ τελειώνεις τὸ γυμνάσιο ποιᾶν ἐπιστήμη ν' ἀκολουθήσης; τὰ φιλολογικὰ μαθήματα σὲ τραβοῦν λὲς πιδὸ πολὺ, κι' ὅμως ἀναρωτιέσαι ἂν ἄξιζες νὰ γίνης δάσκαλος. Σ' αὐτὸ τὸ ἄξιζει; βλέπω ἀπὸ τὴ μιὰ τὴν πίστη στὸν ἑαυτὸ σου, ὅτι ἔχεις τὴ δύναμη νὰ κάνεις κάτι καλὸς τὴ ζωὴ σου, ἀπὸ τὴν ἄλλη ὅμως τὴν ἀμφιβολία, ἂν μὲ τὴ φιλολογία θὰ μπορέσεις νὰ ἐπαληθέψεις τὰ ὄνειρα ποῦ πλάθεις, ὄχι μόνο γιὰ τὸ ἀτομικὸ σου ἀνάθεμα, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ καλὸ τοῦ τόπου σου γενικά.

Ἡ ἴδια ἀπορία ἐκλογῆς βασανίζει τὴ στιγμή αὐτὴ ἕνα πλῆθος νέους ποῦ ἐτοιμάζονται ν' ἀφήσουν τὸ γυμνάσιο. Ὅμως κοινῇ, σὲ ἕλους ὅσοι νιώθουν κάποια δύναμη μέσα τους, εἶναι ἡ δυσπιστία στὴ φιλολογικὴ ἐπιστήμη καὶ στὸ δασκαλικὸ ἐπάγγελμα, ἂν θὰ μπορούσε νὰ τοὺς γεμίσει τὴν ψυχὴ. Γιὰ ἕναν ἄνθρωπο, ποῦ λαχταράει νὰ ζήσει τὴ δική του ζωὴ ἔντονα, τί σημασία ἔχει νὰ χωθεῖ μέσα στὴ σκόνη τῶν διβλίων καὶ νὰ μάθει τί εἶπαν καὶ τί πίστεψαν οἱ ἄνθρωποι πρὶν ἀπὸ δύο μισο χιλιάδες χρόνια; Εἶναι δυνατό τὴν ὥρα ποῦ ἀγαπᾷς τὴ σύγχρονη ζωὴ, νὰ δεχτεῖς ν' ἀφιερῶσεις τὴ σκέψη σου ἕλη γιὰ ἕναν κόσμον, ποδεῖναι τῶσους αἰῶνες τώρα νεκρὸς; Τὴν ὥρα ποῦ κοιτάζεις μπροστὰ καὶ ζητᾷς νὰ δουλέψεις γιὰ τὴ δική σου καὶ τῶν ἄλλων γύρω σου ἀνθρώπων τὴν προκοπή, πῶς μπορεῖς νὰ στραφεῖς πίσω καὶ νὰ χαθεῖς στὰ παρασμέναι;

Ἐδῶ βρίσκεται ἕνα πρόβλημα ἀρκετὰ σημαντικὸ, ποῦ θὰ ἤθελα νὰ τὸ ἐξετάσουμε μαζί: πρῶτα πρῶτα ὅμως νὰ ξεκαθαρίσουμε ἕνα πράγμα: ὅταν μιλοῦμε γιὰ προκοπή, δὲν ἐννοοῦμε βέβαια τὸν ὕλικὸ πλουτισμό. Ὅποιος πιστεύει ὅτι «ἡ βία τῆς προόδου καὶ τῆς ἠθικῆς εἶναι τὸ κλάσμα, ποῦ ἔχει ἀριθμητὴ τὰ ὕλικά μας ἔσοδα καὶ παρονομαστὴ τὰ ἔξοδά μας, κι' ὅτι ὅσο πιδὸ μέγανος εἶναι

ὁ ἀριθμητὴς τόσο καὶ πιδὸ σταθερὴ ἡ βία», αὐτὸς ἔχει μοναχὸς του ἀποκλείσει τὸν ἑαυτὸ του ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ πνεύματος καὶ δὲν ἀξίζει νὰ χάνουμε τὸν καιρὸ μας μαζί του. Τὴν ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα, αὐτὰ λαχταράει πρῶτα ἀπ' ἕλα νὰ πλουτίσει ὁ νέος, κι' ὅταν ἔχει νὰ διαλέξει ἀνάμεσα σὲ ἕνα ἐπάγγελμα, ποῦ τοῦ ὑπόσχεται ὕλικά πλοῦτη μεγάλα, ἀποχτημένα μὲ λίγο ἢ πολὺν κόπο, καὶ σὲ ἕνα ἄλλο ποῦ τοῦ ἐξασφαλίζει μιὰν ἀνετη μοναχὰ ζωὴ, τὴν ἴδια ὥρα ὅμως τὴν εὐκαιρία νὰ καλλιεργηθεῖ πνευματικὰ, δὲν θὰ χρειαστεῖ φαντάζομαι πολὺν καιρὸ γιὰ νὰ κρίνει, ποῦ εἶναι νὰ βρεῖ τὴν εὐτυχία του.

Τὸ πνεῦμα τοῦ νέου ἔχει τὴ δύναμη νὰ τὸ καλλιεργήσει σὲ ἴσο βαθμὸ ἐποιαδήποτε ἐπιστήμη, τὴν ψυχὴ του φαντάζομαι, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη ἢ φιλολογία. Μπορεῖ καὶ νὰ γελιέται καὶ νὰ ὑπερτιμᾷ τὴ σημασία τῆς ἐπιστήμης, ποῦ ἀγαπᾷ, ἀκόμα καὶ γιατί δὲν εἶμαι σὲ θέση νὰ κρίνω τὴ μορφωτικὴ ἀξία τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν ὅσο πρέπει. Ὡστόσο νομίζω, ὅτι καμμιά ἄλλη δὲν ἔχει τὴ δύναμη νὰ ἱκανοποιήσει τοὺς πνευματικὸς πόθους ἑνὸς νέου τόσο ὅσο ἡ φιλολογία.

Γιὰ νὰ κρίνουμε ὅμως ἂν μιὰ τέτοια γνώμη εἶναι σωστὴ, χρειάζεται νὰ μελετήσουμε πιδὸ καλὰ κάπως τὴν ψυχὴ τοῦ νέου.

Ὁ νέος ἄνθρωπος, ποῦ δὲν τοῦ φτάνει νὰ ζεῖ σὰ φυσικὴ μόνον ὑπαρξή, πρωτογαίνοντας στὴ ζωὴ εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν κλείνει στὴν ψυχὴ του μέσα μιὰν ἰδανικὴ μορφή ἑνὸς ἀνθρώπου ἀνώτερου, ποῦ νὰ ἐνσαρκώνει τίς πιδὸ θαθεῖες νεανικὲς πίστες.

Τοῦ νέου ἡ ψυχὴ εἶναι γεμάτη μῦθος: μέσα στὴ φύση του εἶναι νὰ ὀνειρεύεται ἕλη τὴν ὥρα τὸν καλύτερο ἄνθρωπο καὶ γύρω του, καὶ πρὸ παντὸς μέσα του. Ἡ ζωὴ δὲν τὸν ἔχει δοκιμάσει ἀκόμα, ἢ πίστη του μένει ἀκλόνητη κι' ἔτσι βλέπει τὸν ἄ-

γῶνα γιὰ τὴν δημιουργία μιᾶς ζωῆς ἀνώτερης εὐκολο. Δὲν κοιτάζει πίσω τί ἔγινε, κοιτάζει μπροστὰ τί πρέπει νὰ γίνει, δὲν τὸν κυβερνάει τόσο ἡ ζωὴ, ὅσο τὸ μυθικὸ στοιχεῖο τῆς ψυχῆς του: εἶναι λοιπὸν μιὰ ὑπαρξή μὲ λιγότερο ἱστορικὸ περιεχόμενο καὶ περισσότερη ὁρμὴ γιὰ δράση, μὲ λιγότερη πείρα ζωῆς: καὶ μὲ περισσότερη μυθικὴ λαχτάρα. Καθὼς μόλις τώρα ξυπνάει μπροστὰ στὴ ζωὴ, ποῦ δὲν τὴν ξέρει, δὲν ἀμφιβάλλει οὔτε γιὰ μιὰ στιγμή, ὅτι μπορεῖ νὰ τὴ δαμάσει, νὰ τὴν ἀλλάξει, νὰ τὴ διορθώσει. Ἀγαπάει καὶ πιστεύει στὸν ἄνθρωπο, στὴ δύναμή του τὴν πνευματικὴ καὶ τὴν ἠθικὴ. Ὁ νέος εἶναι ἀπὸ τὴ φύση του ἀνθρωπολάτρης.

Χαρὰ στὸν ἄνθρωπο, ποῦ θὰ κατορθώσει νὰ κρατήσει ὡς ποῦ πεθάνει τὸν μῦθο τῆς ψυχῆς του! Ποῦ θὰ ἐξακολουθήσει νὰ πιστεύει στὸν ἄνθρωπο, ὅπως τὸν μυθοποίησε νέος ἀκόμα, κι' ἄς ἔρχεται κάθε στιγμή ἢ πείρα νὰ τοῦ συνειδητοποιεῖ τὴν ἀπόστασιν, ποῦ χωρίζει τὸ ἰδανικὸ ἀπὸ τὴ ζωὴ. Δὲν θὰ πειράζει νὰ ἐπαναλάβω ἐδῶ μερικὰ λόγια, ποῦ εἶπα σὲ ἄλλη στιγμή: αὐτὸς, ποῦ πληρώνει τὴν πείρα τῆς ζωῆς μὲ θυσία τοῦ μυθικοῦ στοιχείου τῆς ψυχῆς του, δὲν εἶναι ὁ νικητὴς, εἶναι ὁ νικημένος τῆς ζωῆς. Νικητὴς εἶναι αὐτὸς, ποῦ τὴν πικρὴ πείρα τῆς ζωῆς τὴ γεύεται κι' ὅμως παράλληλα ἔχει τὴ δύναμη νὰ κρατεῖ μέσα του φωτεινὴ τὴν εἰκόνα ἑνὸς ἀνθρώπου ἀνώτερου, ποῦ ξέρει τὸν κόσμον σὰ γέρος ἑκατὸ χρονῶ καὶ τὸν ἀγαπάει σὰ νέος εἴκοσι χρονῶ: ποῦ ἔχει περάσει τὸ εἰ. δῆλο τῆς ζωῆς ὡς τὸ τέλος κι' ὅμως ἀνοίγοντας ξανά τίς πρῶτες του σελίδες μπορεῖ καὶ τίς διαβάξει καὶ τίς χαίρεται μὲ ἕλη τὴ φρεσκάδα τῶν ἐφηβικῶν του χρόνων, Ὁδυσσεὺς πολὺπειρος μαζί καὶ πρωτόγαλτος Τηλέμαχος.

Δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερη λιποταξία ἀπὸ τὴ ν' ἀρνηθεῖ ὁ ἄνθρωπος τὸ μῦθο τῆς ψυχῆς του, ν' ἀφήσει τὴν ὠμὴ ζωὴ νὰ τοῦ μαράνει τὴ μυθικὴ λαχτάρα, ν' ἀφήσει τὸν ἑαυτὸ του νὰ τὸν κυβερνάει τὸ τί γίνεται καὶ ὄχι τὸ τί πρέπει νὰ γίνει. Κι' ὅμως μιὰ τέτοια λιποταξία τὴ βλέπουμε ἕλη τὴν ὥρα γύρω μας, ἀκοῦμε κάθε στιγμή τὴν ὁμολογία, ὅτι ἡ σύγγη πραγματικότητά ἐ-

διώξε τὰ ὄνειρα τῆς νιότης, — μιὰ ὁμολογία ποῦ εἶναι τόσο περισσότερο τραγικὴ ὅσο λιγότερο νιώθουμε τὴν τραγικότητά της. Ὁ νέος ποῦ ξεκίνησε μὲ τόσο πίστη στὸ μῦθο του, πῶς ἄφησε νὰ τοῦ τὸν ἀφανίσει ἡ ζωὴ;

Ὁ νέος, τὸ εἶδαμε καὶ πρὶν, ἀρχίζει τὴ ζωὴ του μὲ κύριο ἐφόδιο τὴν ὁρμὴ γιὰ δράση καὶ τὴ μυθικὴ λαχτάρα: μὰ οἱ δοκιμασίες τῆς ζωῆς εἶναι μεγάλες: εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἑαυτὸς του πρῶτα κι' ἔπειτα οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ποῦ μὲ τίς πράξεις των βάζουν σὲ δοκιμασία τὴ μυθικὴ του πίστη. Χωρὶς πείρα, ἀπροετοίμαστος γιὰ νὰ βαστάζει τὸν πόνο τῆς ζωῆς, καθὼς εἶναι ὁ νέος, καθόλου παράξενο νὰ λυγίσει: τοῦ λείπει ἡ ἀντοχὴ γιὰ νὰ κατορθώσει τὸ μῦθο, ποῦ ἔζησε ἀδοκίμαστος ἀκόμα, νὰ τὸν κρατήσει καὶ ἀφοῦ τὸν δοκιμάσει ἡ σκληρὴ πραγματικότητά. Μπροστὰ στὴν ὠμὴ ζωὴ ἢ ψυχὴ ἀπὸ ποῦ θὰ ζητήσει βοήθεια γιὰ νὰ μπορέσει νὰ σώσει τὸ μῦθο τῆς; Ἀπὸ ποῦ ἄλλοῦ παρά ἀπὸ τὴν ἱστορία;

Ὅταν λέω ἱστορία, δὲν ἐννοῶ τὴν πολιτικὴ ἱστορία, τὴν ἱστορία τῶν πολέμων, ὅπως μᾶς τὴ δίνουν τὰ σχολικὰ ἐγχειρίδια. Ἐννοῶ τὴν πνευματικὴ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου: σ' αὐτὴν ἀνήκει κάθε καλλιτεχνικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ δημιουργία, κάθε ἔργο τῆς φαντασίας, τῆς λογικῆς καὶ τῆς βούλησης: ἕνα μαθηματικὸ θεώρημα, μιὰ φιλοσοφικὴ θεωρία, ἕνα ποιητικὸ ἔργο, ἕνα ἄγαλμα, μιὰ Ἐκκλησία, μιὰ μεγάλη πολιτικὴ πράξη — σ' ἕλα αὐτὰ μέσα ὁ ἄνθρωπος ἐκδηλώνεται σὰν ὑπαρξή ἱστορικὴ. Αὐτὴ τὴν ἱστορία μελετῶντας ὁ νέος θὰ μπορέσει νὰ στηρίξει τὸ μῦθο του, γιὰ νὰ ἀντιμετρηθεῖ μὲ τὴ ζωὴ νικηφόρα, θὰ μπορέσει τὸν πόνο, ποῦ θὰ τοῦ χαρίζει ἡ πείρα τῆς ζωῆς, ἀπὸ καταστρεπτικὸ στοιχεῖο νὰ τὸν μετατρέψει σὲ γόνιμη κι' αὐτὸν τῆς ψυχῆς δύναμη.

Τὴ σύγκρουση τῆς ζωῆς μὲ τὸ μῦθο τῆς ψυχῆς τὴ ζεῖ κάθε ζωντανὸς ἄνθρωπος, ὅμως πολὺ πιδὸ δυνατὰ ὁ μέγανος: οἱ δοκιμασίες τοῦ μεγάλου εἶναι πολὺ πιδὸ βαριές: κι' ὅμως τὸ ἔργο ποῦ δημιουργεῖ — ἐπιστημονικὸ, φιλοσοφικὸ, ποιητικὸ ἀδιάφορο! — εἶναι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ μιὰ αἰσιόδοξη πράξη, ὅσο πόνο κι' ἂν ἐκόστισε στὸ δημιουρ-

γὸ του. Κάθε ἔργο τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης εἶναι μιὰ νίκη τῆς ψυχῆς πάνω στὴν ὠμὴ ζωὴ μιὰ διακήρυξη πίστεως στὸν ἄνθρωπο, ἢ πὺρ χαρούμενη κατάφρασή του.

Μελετώντας τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου, ξαναζώντας τὸν πόνο του καὶ ξανακερδίζοντας μέσα μας τὴ νίκη του βοηθοῦμε τὴ δική μας ψυχὴ νὰ κερδίσει τὴ δική της νίκη. Στὴν πείρα τῆς ὠμῆς ζωῆς ἔρχεται τώρα ἡ ψυχὴ νὰ ἀντιτάξει τὴν πείρα ποὺ ἀντλεῖ ἀπὸ τὴν πνευματικὴ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ νέος ποὺ δοκιμάζεται, γνωρίζοντας τὴν ψυχὴ τοῦ μεγάλου, ἀντικρίζοντας τὸν ἀγῶνα τῆς καὶ τὸ μῦθο τῆς, ξανακερδίζει τὴν κλονισμένη πίστη του στὸν ἄνθρωπο.

Ἀρχίζει καὶ τὰ ἀγαπάει τώρα ὄχι πιά γιατί πιστεύει ὅτι μπορεῖ νὰ γίνεῖ εὐκολα τέλειος, ἀλλὰ γιατί τὸν βλέπει νὰ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν τελειότητα ὡς τὴν ὥρα τοῦ θανάτου, τὴν τελειότητα ποὺ καὶ ὁ ἴδιος ξέρει

ὅτι δὲν εἶναι νὰ τὴ φτάσει ποτέ· ὁ νέος νιώθει τώρα, ὅτι ὁ μῦθος ἔχει γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἀξία γιατί στέκει πὺρ πάνω ἀπὸ τὴ ζωὴ. Ἄδοκιμαστος ὅταν ἦταν ἀγάπησε τὸν μῦθο του σὰ μιὰ δυνατότητα εὐκολῆ, δοκιμασμένος τώρα τὸν ἀγαπάει σὰν ἕνα ὄραμα, ποὺ θὰ στέκει σ' ἕλη μας τὴ ζωὴ ξυπνὸς καὶ ἀφταστος τῆς ψυχῆς μας ὁδηγός.

Τὴν πνευματικὴ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας ὁλόκληρη εἶναι βέβαια ἀδύνατο νὰ τὴ γνωρίσει ὁ νέος· θὰ χρειαστεῖ νὰ περιοριστεῖ σὲ ὄρισμένη περιοχὴ καὶ ὄρισμένη ἐποχὴ. Γιατί τώρα ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ φιλοσοφία καὶ γενικότερα ἡ ἀρχαία κλασσικὴ τέχνη νομίζω πῶς ἔχει δύναμη περισσότερη ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐποχὴ καὶ περιοχὴ τῆς πνευματικῆς μας ἱστορίας γιὰ νὰ παρασταθεῖ στὸ νέο, εἶναι κάτι ποὺ θὰ ἴδουμε στὸ ἄλλο μας γράμμα.

I. Θ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ

Η ΤΑΞΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝ

Φωλιάζουν μέσα μας στοιχειὰ καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ χαμός, τάφοι καὶ κούνιες εἴμαστε ὡραίων καὶ τρανῶν καὶ ἀξεχώριστ' ἢ χαρὰ τὸ γέλοιο καὶ ὁ ὄδυρμος ξεχύνουν ἀπὸ μέσα μας - εἴμαστ' ἢ τάξη τῶν κοινῶν -

Στὰ χέργια μας ὄλ' οἱ Θεοὶ παίρνουν στὸ μάρμαρο μορφές καὶ εἴμαστε πλάστες τῶν καλῶν καὶ με ψυχῆς ἀγγέλων δικὸς μας εἶν' ὁ Παρθενῶν καὶ μᾶς μεθάνε οἱ στροφές καὶ ἔχουμε ὄψεις ἀγαθῶν καὶ πρόσωπα ἡμέρων

Κι' ὅμως λὲς καὶ ζηλεύουμε ὅ,τι σκορποῦμε φωτεινὸ γινόμεαστ' ἀδυσώπητοι καὶ ἀνηλεεῖς καὶ φθονεροὶ δὲ μᾶς ἀρέζει ὄλο φῶς, σὲ κάποιον σπῆλαιον σκοτεινὸ ποθοῦμε γιὰ νὰ ζήσουμε γυμνοὶ καὶ φοβεροὶ

Ποθοῦμε κάποιον λυτρωμὸ μὰ μᾶς τραβάει καὶ ὁ πνιγμὸς φιλάνουμε καὶ γκρεμίζουμε ἀδιάκοπα, μοιραία, φωλιάζουν μέσα μας στοιχειὰ καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ χαμός καὶ ὅμοια μᾶς θαμπώνουνε ἀσχημα καὶ ὡραία.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

Τοῦ φοιτητοῦ τῆς Νομικῆς

Κώστα Τσακτσήρα

Κάθε ἐποχὴ ἔχει τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ τῆς πνευματικῆς σύμβολα. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ καὶ ἡ μεταβατικὴ ἐποχὴ μας ἐξεταζομένη, διεκδικεῖ τίς ψηλότερες θέσεις σὲ μιὰ ἀξιολογικὴ ἱεράρχηση τῶν ἱστορικῶν ἐποχῶν, ὅταν γιὰ βασικὸ κριτήριον πάρουμε τὸ μέγεθος, τὸ πλάτος, τὴν δξύτητα, τίς βασικὲς διαφορὲς καὶ ἀντιθέσεις καὶ τὸ ἀναμφισβήτητο μεγαλεῖο τῶν ἀλληλοσυγκρουομένων ἰδεολογικῶν ρευμάτων, ποὺ συγκλονίζουν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ποὺ διαρκῶς μετατοπιζόμενα ἀπὸ τὴ σφαῖρα τῆς θεωρίας στὸ ἐπίπεδο τῆς ζωῆς καὶ τῆς πράξης, τείνουν καθημερινὰ νὰ γίνουν οἱ οὐσιαστικοὶ ρυθμιστὲς τῶν κοινωνικῶν φαινομένων. Καὶ εἶναι, ἀναμφίβολα, γοητευτικὸ ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ φαινόμενο τῆς τέτοιας ἰδεολογικῆς υπερέντασης, ἀπόλυτα δικαιολογημένης ἄλλως τε λόγῳ τῆς τεράστιας πίεσης, ποὺ ἐξασκεῖ ἡ κοινωνικὴ (ἢ περιορισθοῦμε σ' αὐτὴ) πραγματικότητα, πάνω στίς ψυχικὲς καὶ πνευματικὲς δυνάμεις, στίς καθοδηγητικὰς κλιστὲς τοῦ ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ ἐξηλιγμένου ἀνθρώπου, θεωρουμένου διαδοχικὰ, ὡς μεμονωμένου ἀτόμου καὶ ὡς ἀναπόσπαστου μέλους μιᾶς ὀργανικῆς συνθεταμένης ὁλότητος.

Μὰ στὴν πραγματικότητα ὄλ' αὐτὰ δὲν ἐκδηλώνουν παρὰ τὸ μεγάλο ἐσωτερικὸ κενὸ, ποὺ παρουσιάζει ἡ ἐποχὴ μας, κενὸ τραγικὸ καὶ ἀσύλληπτο, ποὺ δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν ἔλλειψη ἀξιολογικῆς κατεύθυνσης στὴ ζωὴ μας, ἀπὸ τὸ βαθύτατο κλονισμὸ τῆς πίστεως πρὸς τίς ἀξίες τῆς ζωῆς καὶ τὴν τραγικὴ περιφρόνηση πρὸς τὸ βαθύτερο νόημά της. Βρισκόμαστε μπροστὰ στὸ δράμα μιᾶς ἐποχῆς, ποὺ θέλοντας συνειδητὰ νὰ ἐξελιχθῇ, ν' ἀπλωθῇ πρὸς τὰ ἔξω, νὰ δημιουργήσῃ ἐνιαία ἱστορικὴ προσωπικότητα, ζητᾷ, κλείνοντας ἀπεγνωσμένα πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ κέντρο τοῦ ἑαυτοῦ της, νὰ βοηθῇ τὴ

βάση καὶ τὸ στήριγμα γιὰ μιὰ τέτοια δημιουργία καὶ δὲν ἀντικρίζει παρὰ τὸ χάος. Τῆς λείπουν, καὶ θὰ δοῦμε γιατί, τὰ ἐσωτερικὰ ἀξιολογικὰ ὀρηκτῆρια, οἱ ἀξίες γιὰ τίς ὁποῖες μιλήσαμε παραπάνω, ποὺ θ' ἀποτελοῦσαν τὴν πηγαία αἰτία, τὸ πραγματικὸ πολιτιστικὸ αἴτημα, σύγχρονα δὲ καὶ τὸ κριτήριον, γιὰ μιὰ πραγματικὴ κίνηση πρὸς τὰ μπρὸς. Γιατί «ἡ πορεία πρὸς τὰ μπρὸς, εἶναι ἕνα γύρισμα στὴν αἰτία, στὸ πηγαῖο καὶ στὸ ἀληθινὸ, ἀπ' ὅπου ἐξαρτᾶται ἐκεῖνο, μὲ τὸ ὁποῖο γίνεται ἡ ἀρχὴ καὶ φανερώνεται στὸ πραγματικὸ» (Hegel).

Θὰ ἐξετάσουμε παρὰ κάτω, μὲ λίγα λόγια, τίς αἰτίες ποὺ δημιουργήσανε τὴν πάρα πάνω διαπιστωθεῖσα κατάσταση, θὰ δεῖξουμε τὰ στοιχεῖα ποὺ πετύχανε τὴν τέτοια καταστρεφτικὴ διαφοροποίηση στὴν ἐσωτερικὴ μορφολογία τῆς ἐποχῆς μας καὶ τελικὰ, μὲ λιγότερα ἀκόμη λόγια (ὅσο εἶναι δυνατό), θὰ σκιαγραφήσουμε τὴν ἴδια κατάσταση, ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ τῆς ὅμως ὄψη, ἀπὸ τὴν ἀποψη τῶν ἐκδηλῶν ἀποτελεσμάτων τῆς στοῦς πνευματικῶν πρωτίτως προσανατολισμοῦ καὶ ὀρίζοντες, ἀλλὰ καὶ στὴν καθ' ὄλου ζωὴ μας. Ἔτσι θ' ἄχουμε δώσει μιὰ πλέρια εἰκόνα αὐτοῦ ποὺ ὀνομάσαμε **δράμα τῆς ἐποχῆς μας.**

* *

Μέσα στὴ δίνη τοῦ τελευταίου μεγάλου πολέμου συντρίφτηκαν τελειωτικὰ οἱ δάσεις τῶν ἀξιολογικῶν προσανατολισμῶν τοῦ παρελθόντος, προσανατολισμῶν οἱ ὁποῖοι πρὸ πολλοῦ εἶχαν ἀρχίσει νὰ φθείρονται ἀπὸ τὴν τερατώδη ἀνάπτυξη τοῦ μηχανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ἐπελθοῦσα βασικὴ διάσπαση τῆς ἀναγκαίας ὀργανικῆς σύνθεσης τῆς ὕλης καὶ τοῦ πνεύματος.

Ἡ τραγική αὐτὴ διάσπαση μεταξύ ὕλης καὶ πνεύματος καὶ ἡ ἀδυναμία μιᾶς συνθετικῆς ὑπερνίκησης τῆς ὑφισταμένης ἀντίθεσης μεταξύ ὀργανικοῦ καὶ μηχανικοῦ πολιτισμοῦ - ἀντίθεσης ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ τὴν παραπάνω διαπιστωθεῖσα διάσπαση τῆς ἀναγκαίας συνθετικῆς βάσης κάθε πραγματικοῦ πολιτισμοῦ. ποὺ προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν ὀργανικὴ ἐνότητα, καὶ παράλληλῃ δράσει ὕλης καὶ πνεύματος, μὲ ἀπόλυτα τὰ ἡγετικά δικαιώματα τοῦ πνεύματος - στερεῖ τὴν ἐποχὴ μας ἀξιολογικῶν κατευθύνσεων καί, συνεπῶς, τῶν συγκεκριμένων ἐκείνων ὀρίων, διὰ τῶν ὁποίων γίνεται δυνατὸς ὁ πλείριος καθορισμὸς μιᾶς ἐποχῆς, καὶ ἡ δυνατότητα ἐμφάνισής της, ὡς ἐνιαίας προσωπικότητας στὰ πλαίσια τῆς ἱστορίας. Γι' αὐτὸ ἡ ἐποχὴ μας ποὺ διέπεται ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ἀπὸ τὸ ἀναρχοὐλιστικὸ πνεῦμα, τὸ προσδιοριζόμενον ἀπὸ τὴν ἀντίθεση ψυχο-πνευματικῶν καὶ ὕλιστικῶν ἀξιών καὶ τὴν προσκόλλησή σ' ὕλιστικὸς μόνον ἀξίες, χαρακτηρίζεται ὡς **ἐποχὴ - χάος**.

Ἀλλὰ σὲ ποιοὺς καινούργιους συντελεστὲς ὀφείλεται ἡ μετάβαση ἀπὸ μιὰ ἐποχὴ μὲ σταθερὸς ἀξιολογικὸς κατευθύνσεις, ὅπως εἶναι ἡ Ἀναγέννηση, σ' ἐποχὴ ποὺ ἀκριβῶς χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἔλλειψη τέτοιων κατευθύνσεων, ὅπως εἶναι ἡ νεώτερη ἐποχὴ, γιὰ τὴν ὁποία μιλάμε; Δηλαδή ποιοὶ συντελεστὲς διαμόρφωσαν καὶ ἀποκρυστάλλωσαν τὸ περίφημο αὐτὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, ποὺ προσδιωρίσαμε ἀπὸ τὴν τραγικὴ ἀντινομία ποὺ βρίσκεται στὴ βάση του;

Στὴ διαμόρφωσή καὶ τὴν ἀποκρυστάλλωσι τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, συνετέλεσαν κυρίως δύο φοινόμενα: ἡ κατὰ τις τελευταῖες ἑκατονταετηρίδες καὶ ἰδιαίτερα κατὰ τὸν 18' αἰῶνα σημειωθεῖσα καταπληκτικὴ πρόοδος τῶν φυσικῶν καὶ τεχνικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἡ παράλληλῃ, πάνω στὴ βάση αὐτῆ, ἀνάπτυξη τῶν ὕλιστικῶν ἀξιών, ποὺ ἐπέφεραν τὴν ἄρση τῆς ὀργανικῆς σύνθεσις μεταξύ πνεύματος καὶ ὕλης, ψυχῆς καὶ πνεύματος, ὕλης καὶ ψυχῆς. Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση καὶ τὴν πίεση τῶν δύο αὐτῶν φαινομένων, διαφοροποιήθηκε ἡ κοινωνικοοικονομικὴ τους βάση, καὶ ἔτσι γεννήθηκε ἡ νεώτερη ἀστικὴ κοινωνία, ποὺ διέπεται οἰκονομικὰ - καὶ διαμορφώνεται καὶ ἱεράρ-

χεῖται - ἀπὸ τὸν νεώτερο καπιταλισμὸ.

Ὁ καπιταλισμὸς, ὄντας ἀποτέλεσμα τῶν παραπάνω διαπιστωθέντων οἰκονομικῶν κυρίως φαινομένων, γίνεται ἡ αἰτία τῆς ἀπόλυτης ἐδραιώσεως καὶ ἐξασφαλίσεως αὐτῶν. Δημιουργώντας τὴν βάση γιὰ μιὰ μονομερῆ περαιτέρω ἀνάπτυξη τῶν γεννητικῶν του στοιχείων καὶ κατεδαφίζοντας τὶς σκοπιεὲς μιᾶς κριτικῆς, μὲ ἰδεαλιστικὴν βάση - ἀντιμετώπισης τῆς πραγματικότητος, ὁ καπιταλισμὸς καὶ τὰ συναφῆ πρὸς αὐτὸν οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ φαινόμενα, συνέτριψαν τὶς βάσεις τῶν ἀνεγνωρισμένων καὶ ἱστορικὰ δοκιμασμένων ἀξιών καὶ ἀποκόρυψαν τὴν νοστορία καὶ τὰ ἀξιολογικὰ κριτήρια τοῦ ταξικοῦ των φορέα.

Σὰν γνήσια προσπάθεια ἐπέκτασης καὶ συμπλήρωσης τῆς ἀξιολογικῆς κάλυπτικῆς (κάλυπτικῆς γιὰ τὴν στηρίζεται σ' ἕνα ἀθέμιτο καὶ μηχανικὸ γάμο μεταξύ ὕλης καὶ πνεύματος) ἀστικῆς ἰδεολογίας καὶ κοσμοθεωρίας γεννιέται κατ' ἀδήριτο διαλεκτικὸ νόμο, ὁ **μαρξικὸς σοσιαλισμὸς**, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ὑστατὴ ἰδεολογικὴ συνέπεια τοῦ ὕλιστικοῦ μηχανιστικοῦ πνεύματος τῆς ἀστικῆς τάξης.

* * *

Καὶ ἔτσι φτάνουμε αἰσίως στὸ σημεῖο, ποὺ ἡ ἔλλειψη κάθε ἀξιολογικῆς κατεύθυνσης, ἡ ἔλλειψη κάθε ὑπεύθυνης πνευματικῆς καθοδήγησις, κάνει πολλοὺς νὰ πιστέψουν πῶς πρέπει νὰ ἐγκαταλείψουμε τὴν τύχη μας, τὴ ζωὴ μας, τὸ μέλλον ἑνὸς πολιτισμοῦ ποὺ οἱ αἰῶνες μᾶς ἐκληρονόμησαν στὴν ἐξέλιξη καὶ τὴν ἐναλλαγὴ τῶν οἰκονομικῶν μορφῶν, οἱ ὁποῖες ὅπως καὶ στὸ παρελθὸν (ἱστορικὸς ὕλισμὸς), ἔτσι καὶ στὸ μέλλον, θὰ ρυθμίζονται μέχρι τῆς τελευταίας λεπτομέρειας τῆ ζωὴ μας, **θὰ δημιουργεῖν τὴν ἱστορία μας**, θὰ μεταβάλλουν τὰ πολιτεύματά μας, καὶ ἔμελλε, ἀπαθείς θεατῆς, ὁδῶ πρόσωπα, **κομπάρσοι τῆς ἱστορίας**, θὰ παρακολουθοῦμε ἀπλῶς, καταδικασμένοι σὲ μεταφυσικὴ ἀκίνησις.

Ἡ οἰκονομία, ποὺ τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα ἐδημιούργησε, κάτω ἀπὸ τὴν ἀναμφισβήτητη πίεση ἀναγκῶν, ἦταν προωρισμένη νὰ τὸ υποδουλώσῃ, νὰ τὸ ἐξουδελώσῃ, νὰ τὸ τσαλαπατήσῃ. Ἡ ἰδεολογία, ἡ ἡρωικώτερη

πνευματικὴ ἔκφραση, δὲν εἶναι παρὰ «μιὰ θεωρητικὴ παραστατικὴ ψεύτικη συγῆδειση τῆς πραγματικότητος, δημιουργημένη κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση ταξικῶς προσδιορισμένων συνθηκῶν» (Κ. Μάρξ).

Τό, κατὰ πλάσμα, τοῦ φυσικοῦ δημιουργηθέν **οἰκονομικὸν ἄτομον** ὑποδούλωσε καὶ ὑποσκέλισε τοῦτο.

Καὶ θὰ βαδίζουμε οὐραγοὶ τῶν ἔργων μας, δούλοι τῶν δημιουργημάτων μας, τυ-

φλά, μοιραῖα ἀπεγνωσμένα...

* * *

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ μιλάμε γιὰ ἀπεγνωσμένη κατάσταση. Τέτοια δὲν θὰ μπορούσε νὰ φανῆ παρὰ σ' ἐκείνους, πῶχουν μιὰ καθαρὰ ὕλιστικὴ ἀντίληψη τῆς ζωῆς.

Εὐτυχημένοι ἐκεῖνοι, ποὺ ἔχουν μιὰ σπιριτουαλιστικὴ ἀντίληψη γι' αὐτὴν.

ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΑΚΤΣΗΡΑΣ

Ἡ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ,

Τοῦ φοιτητοῦ **Κώστα Λασκαρίδη.**

Ἐνα ἀπ' τὰ περισσότερο συζητούμενα προβλήματα τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης εἶναι ἂν τὸ σημερινὸ σύστημα τῆς πολιτικῆς ἐκπροσώπησης τοῦ λαοῦ βρίσκεται σ' ἀρμονία μὲ τὶς σημερινὲς κοινωνικὲς τάσεις καὶ ἀνάγκες ἢ ὑπάρχει ἀνάγκη ἀποστοίας μετοργάνωσης τοῦ κρατικοῦ ὄργανισμοῦ, ὥστε νὰ δοθῇ σημαντικὴ θέση στὴν ἐκπροσώπηση τῶν ἐπαγγελματικῶν τάξεων. Μερικοὶ ἔχουν τὴν γνώμη πῶς σ' ἕνα κράτος κοινοβουλευτικὸ, ποὺ στηρίζεται στὸ δόγμα τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ποὺ ἔχει πάλι βάση του τὴ καθολικὴ ψηφοφορία καὶ τὸ θεωρητικὸ της ὑπόβαθρο, τὴ «λαϊκὴ ἐνότητα», δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος γιὰ ζητήματα ἐκπροσώπησης τῶν ἐπαγγελματικῶν τάξεων. Ἡ γνώμη αὐτὴ μπορεῖ ν' ἀντικρουσθῇ καὶ θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ. Θεωρητικὴ εἶναι ἡ ἀντίκρουση τοῦ Duguit ἀπὸ δεχόμενα, λέγει ὁ Γάλλος συγγραφεὺς, τὴν ἐννοία τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας πρέπει νὰ ἐξασφαλίσουμε τὴν ἀκριβέστερη ἔκφραση ἀπ' τὴν ἐκπροσώπηση τῶν ἐπαγγελματικῶν τάξεων, τῶν κοινωνικῶν ὄντοτήτων, ποὺ εἶναι πραγματικὰ εἰληκρινεῖς ἐνότη-

τες τοῦ λαοῦ, ἀπὸ σ' οὐτὲς μέσα σφουρηλατοῦνται οἱ ἰσχυρότεροι δεσμοί, ποὺ ἐπιβάλλει ἡ καθημερινὴ ζωὴ. Μὰ ἄσχετα ἀπ' αὐτὲς τὶς θεωρητικὲς νομικὲς διαμάχες εἶναι πραγματικὰ κομικὸ νὰ κρίνεται ἡ καταλληλότητα καὶ ἡ χρησιμότητα ἑνὸς Θεσμοῦ, ποὺ ἐπιβάλλεται ἀπ' τὶς σύγχρονες ἀνάγκες μὲ βάση Θεωρίες μιᾶς περασμένης ἐποχῆς, ὅταν ἦταν ἄγνωστη ἡ κοινωνικὴ καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἐξέλιξη, ποὺ ἐγνωρίσε ἡ ἐποχὴ μας. Ἡ ζωὴ, ὅλο ἐπαναστατώντας δημιουργεῖ νέες καταστάσεις, ἡ δὲ πολιτεία ἢ ἀληθινὴ ἔχει ὑποχρέωση ὄχι ν' ἀντιλῆ τις Θεωρητικὲς τῆς βάσεις ἀπ' τὰ ῥάφια τῆς παλαιοντολογίας, ἀλλὰ νὰ προσαρμόσῃ τὴ νομοθεσία καὶ τὸ κρατικὸ ρυθμὸ μὲ τὴ σύγχρονη πραγματικότητα, μὲ τὶς νέες ἀπαιτήσεις τῆς ζωῆς· ποτὲ δὲν πρέπει οἱ ἀρχηγοὶ ἑνὸς κράτους νὰ λησμονοῦν ἐκεῖνο, ποὺ στὴ γλώσσα τῶν συνταματολόγων λέγεται «πολιτικὸς συγχρονισμὸς», δηλαδή δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦν πῶς τὸ κρατικὸ περίβλημα, εἶναι ἡ τυπικὴ ἐκδήλωσις τοῦ συνόλου τῶν στοιχείων ποὺ ἀποτελοῦν μιὰ κοινωνικὴν κατάστασι καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ

είναι πιστή εκδήλωσι τῆς κατώτατης αὐτῆς.

Ἀναχωρῶντας ἀπ' αὐτῆ τῆ βασικῆ ἀρχὴ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ διαπιστώσουμε πῶς ἡ σημερινὴ κοινωνία δὲν εἶναι ἡ ἴδια ἐκείνη μεταφουδαρχικὴ κατάστασι πού ἔφερε σὲ φῶς τὸ σύστημα τῆς πολιτικῆς ἀντιπροσωπείας. Τότε ἐπικρατοῦσε ὁ φιλελευθερισμὸς σὰ φιλοσοφικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἰδέα δηλ. γινόταν πιστευτὸ πῶς μετὴν ἐλευθερίᾳ τῆς οἰκονομικῆς κίνησης θὰ πραγματοποιούνταν ἀπαραίτητα μιὰ ἁρμονία ἀντίστοιχα καὶ στὸ πολιτικὸ ἐπίπεδο γινόταν πιστευτὸ πῶς μετὴν ἐλευθερῆ συγκρούσει τῶν γνώμων θὰ βρισκόταν τὸ σωστὸ ἔτσι. Μὰ οἱ βάσεις τοῦ φιλελευθερισμοῦ σχεδὸν ξέλεσαν, συνειδητοποιήθηκαν οἱ κοινωνικὲς διαφορῆς καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν συμφερόντων ἔτσι βλέπουμε τὸ ἀτομικὸ στοιχεῖο νὰ ὑποχωρῇ στὸ ὁμαδικὸ ὅσοι ἀνήκουν σὲ μιὰ ἐπαγγελματικὴ τάξι ἀρχίζουν νὰ νοιώθουν πῶς ἔχουν κοινὰ συμφέροντα καὶ συνασπίζονται γιὰ τὴν ἐπιδίωξή τους.

Ἐνῶ πρῶτα ὁ μόνος συνδετικὸς κρίκος τῶν ἀνθρώπων ἦταν ἡ χωρικὴ γειτνίασι, τώρα μένεται καὶ τὸ στοιχεῖο τοῦ «κοινου» συμφέροντος. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀντικειμενικὴ κατάστασι. Τώρα κροκύπτει τὸ ἐρώτημα: Ὅπως ἡ πολιτικὴ κοινωνία τῶν ἀνθρώπων ἔχει τὴν ἀντιπροσωπεία της, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ ἡ οἰκονομικὴ τὴν κοινωνία, ὅπως σκιαγραφήθηκε παραπάνω, νὰ ἔχη τὴ δική της ἀντιπροσωπεία;

Ἄς μὴ νομισθῇ ὅτι πρόκειται γιὰ «συλλογισμὸς» τῆς τυλικῆς λογικῆς. Ὁχι! Εἶναι ὁλοφάνερο πῶς ἡ οἰκονομικὴ καὶ τεχνικὴ συγκρότησι τῆς κοινωνίας δὲν πρέπει νὰ μὴ λογαριάζεται, ὅταν ἐκπονεῖται τὸ νομοθετικὸ ἔργο προκειμένου μάλιστα γιὰ νόμους οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ περιεχομένου εἶναι ἀπαραίτητὴ ἡ ἐκφρασι τῆς γνώμης μιᾶς ἀντιπροσωπείας τῶν ἐπαγγελματικῶν τάξεων. Ὄστε εἶναι ἀπαραίτητὴ ἡ συσσωμάτωσι τῶν τάξεων γιὰ νὰ ἔχουμε μιὰ ἐπίσημὴ ἐκφρασι τῶν γνώμων τους γιὰ τὴ λύσι τῶν διαφορῶν ζητημάτων. πού ἀφοροῦν καὶ τὴ δική τους ὑπάρξει καὶ τοῦ κράτους τὴν πρόοδο· πρέπει ὅμως νὰ τονίσουμε

πῶς τὸ ἐπαγγελματικὸ αὐτὸ σῶμα δὲ πρέπει ν' ἀντικαταστήσῃ ὁλοκληρωτικὰ τὸ πολιτικὸ ἢ κατάρχησι τῆς πολιτικῆς ἀντιπροσωπείας ἀντιστρατεύεται στὴν ἔξει καὶ στὴν ἠθικὴ δύναμι τῆς καθολικῆς ψήφου καὶ γενικώτερα τῆς «πολιτικῆς ἰδέας», μετὴν ὁποία εἶναι βαθειὰ ποτισμένη ἡ ψυχὴ τῶν λαῶν· εἴπαι μετὸν τρόπο αὐτὸ θὰ ἐξαφανίζονταν καὶ τὸ πεδίο τῆς πολιτικῆς πάλης, πράγμα ἐξαιρετικὰ ἐπιζήμιον. Μετὴν συγκρότησι λοιπὸν ἐνὸς οἰκονομικοῦ «παρακοινοβουλίου» θὰ εἴχαμε δύο ἀντιπροσωπευτικὰ σώματα, ἀπ' τὰ ὁποία τὸ πρῶτον, τὸ πολιτικὸν θὰ ἐξέφραζε τὴν ἀόριστη ἐκείνη ἰδεολογικὴ δύναμι τῆς λαϊκῆς ἐνόητας. τὸ δὲ δεύτερον, τὸ ἐπαγγελματικὸν, τὴ θέλησι τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων, ὅπως τὴν ἐκφράζουν οἱ ἐνόητες τῶν συμφερόντων. Οἱ ἀποτυχίαι τῆς νομοθεσίας, ἡ συχνὴ ἀπομάκρυνσι ἀπ' τὴν πραγματικότητι, οἱ ἀντικοινωνικὲς τῆς διαθέσεις, φαινόμενα συνηθισμένα στὰ σημερινὰ κοινοβουλευτικὰ πολιτεύματα, μετὴν συνεργασίᾳ μιᾶς οἰκονομικῆς Γερουσίας μποροῦν νὰ ἐξαιλεφθοῦν ἢ ν' ἀντιμετωπισθοῦν ἀποτελεσματικώτερα. Θὰ ὑπάρξει βέβαια τρόπος πραγματικῆς ἐκπροσώπησι τῶν διαφορῶν τάξεων· οἱ ἀγρότες θὰ ἐκλέγουν κατὰ περιφέρειαι τοὺς ἀντιπροσώπους τους· αὐτοὶ τοὺς ἐκλέκτορες, καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς ἀγροτικῆς τάξης· στὸ οἰκονομικὸ σῶμα μετὸν ἴδιον τρόπο θὰ ἐκπροσωπηθοῦν οἱ ἐργάται, οἱ ἐπαγγελματίαι, οἱ ἔμποροι, οἱ βιομήχανοι, οἱ ἐπιστήμονες, οἱ κερφαλοῦχοι. Ἐτεῖ στὸ πλαίσιο τοῦ σημερινου κοινοβουλευτικοῦ κράτους θὰ γεννηθῇ καὶ θὰ σταδιοδρομήσῃ μιὰ καινούργια δύναμι, πού θὰ εἶναι ἐκπρόσωπος τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων τῆς κοινωνίας· καὶ ἐπειδὴ οἱ σχετικὲς ἐκλογὲς γίνονται μέσα στὶς ὀργανωμέναι τάξεις, λείπει τὸ ἐκλογικὸν παζάρισμα καὶ ὁ ἠθικὸς ἐκβιασμός· τέλος εἰλειδῇ ἡ πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων δὲν θ' ἀποτελεῖται ἀπὸ δικηγόρους, ὅπως γίνεται στὶς σημερινὰς βουλάς· οἱ ἀποφάσεις θὰ εἶναι ἀποτελεσματικῆς μελέτης καὶ ἐξέτασις, ἀφοῦ τὰ ζητήματα θὰ ἐξοργίζονται ἀπ' τοὺς ἐδικούς· πού θὰ προσέχονται ἀπ' τὶς ἐν-

διαφερόμεναι τάξεις. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ κατάρχηθῇ ἡ Γερουσία στὸν τόπον μας θὰ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ τροποποίησι τῆς συγκροτήσεως της, ὥστε ν' ἀποτελεσθῇ ὁλοτελὴ ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν ἐπαγγελματικῶν τάξεων. Μιὰ τέτοια Γερουσία θὰ ἦταν ἀκλόνητον βᾶθρον στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας μας, πραγματικὸς κυματοθραύστις κατὰ ἄτιμη καὶ ἰταμῆς προσπάθειαι γιὰ τὴν κατάλυσι τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν καὶ ἀκοίμητος φρουρὸς τῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζομένων τάξεων. Τελειώνοντας αὐτὸ τὸ μικρὸ μου ἄρθρον θὰ ἡ-

θελα ἀπ' τὶς στήλαις αὐτοῦ τοῦ περιοδικου, πού πρέπει νὰ γίνῃ ὁ πνευματικὸς διερμηνεύς τῶν πόθων τῆς σκουδαζουσας νεολαίας τῆς Βορείου Ἑλλάδος, θὰ ἠθελα, λέγω, νὰ ὑψώσω τὴν ταπεινὴ μου φωνὴ πρὸς τοὺς ἄρμοδιους πολιτικούς· ἡγέταις καὶ νὰ τονίσω, πῶς ἔχουν καθήκον νὰ ἐπιδιώξουν θετικὰ μιὰ τέτοια μεταρρύθμισι, ἀπ' τὴν ὁποία πολλὰ ἔχει νὰ περιμένῃ ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία τῆς χώρας μας.

ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΣΚΑΡΙΔΗΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ὁ παρῶν αἰῶνας, πού ἦταν τόσο γόνιμος γιὰ ὅλες τὶς ἐπιστῆμαι, μᾶς ἔδωκε κοντὰ στὶς ἄλλαι καὶ ἄλλη μιὰ, τὴ Λαογραφία. Εἶν' ἀλήθεια, πῶς βρισκομε καὶ στὰ ἀρχαιότερα γραπτὰ μνημεῖα σπαρμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ λαογραφικὰ στοιχεῖα, ἦθη καὶ ἔθιμα λαϊκῆς παραδόσεως, παραμῦθια κ.λ.π. Ἀλλὰ οἱ λαογραφικῆς ἐκείναι εἰδήσεις ἦταν γραμμέναι χωρὶς σύστημα καὶ ἀμέθοδα συλλεγμέναι γι' ἄλλους σκοποὺς, καὶ οὔτε κἂν ὑπῆρχε στοὺς προηγούμενους αἰῶνας, καὶ τοὺς ἀρχαίους καὶ τοὺς μέσοις, ἡ ἐννοία τῆς λαογραφικῆς ἐπιστῆμης. Μόνον τὸν παρῶν αἰῶνα τὸ πνεῦμα τῶν λογίων προπαρασκευάσθηκε γιὰ νὰ ξεχωρίσῃ τὴν ἐννοία μιᾶς καινούργιας ἐπιστῆμης, ἀφοῦ πρῶτα ὁ ρωμαντισμὸς καὶ ἄλλα σύγχρονα πνευματικὰ καὶ κοινωνικὰ φαινόμενα γέννησαν στοὺς ἀνθρώπους μιὰ συμπάθειαι καὶ ἀγάπη στὴν ἀπλή φυσικὴ ζωὴ, στὰ δημοτικὰ τραγούδια, στὰ παραμῦθια καὶ τὶς παραδόσεις τῶν λαῶν. Ὡς πού ν' ἀποχτήσῃ ὅμως τὴν αὐτελείαι τῆς ἡ λαογραφία, ὑπῆρθε πρῶτα ὁ ἄλλαι ἐπιστῆμαι καὶ κυρίως στὴ φιλολογία, στὴν ἐθνογραφία καὶ στὴν ἀρχαιολογία. Ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα εἰδικὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, μετὴν ἔζηλο ρίχτηκαν οἱ φιλόλογοι στὴ σπουδὴ τοῦ Νεοελληνικοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ, γιὰ ν' ἀνατρέψουν τὴ θεωρία τοῦ Φαλμεράιερ ἀποδεικνύοντας ὅτι ἡ γλῶσσα, τὰ τραγούδια καὶ τὰ παραμῦθια, οἱ συνθέταις καὶ ὅλες οἱ ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων ἔχουν τὴ ρίζαι τους στὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν βίον.

Ἀπ' αὐτὸ τὸ πατριωτικὸν ἐνδιαφέρον δημιουργήθη τότε μεγάλη κίνησι γύρω στὴν

Ἑλληνικὴ Λαογραφία. Στὴν κίνησι αὐτὴ ἀπὸ καθαρὸ ἐπιστημονικὸ ἐνδιαφέρον βέβαια ἀναμειχθήκαν καὶ φημισμένοι Ἑρωπαῖοι φιλόλογοι, μὰ γιὰ ξεχωριστὴ λαογραφικὴ ἐπιστῆμη ἀκόμα δὲν μποροῦμε νὰ μιλήσουμε. Τὸ μεγάλο καὶ ἀποφασιστικὸν ἔθιμα γιὰ τὴν συλλήψῃ τῆς ἰδέας μιᾶς νέας Λαογραφικῆς ἐπιστῆμης τόκανε ὁ ἀείμνηστος Νικόλαος Πολίτης, ὁ ἱδρυτὴς τῆς λαογραφικῆς ἐπιστῆμης στὴν Ἑλλάδα. Ὁ Πολίτης παρακολοθῶντας τὴν ἐξέλιξῃ τῆς Λαογραφίας στὴν Ἑβρώπη, ἔβρουσε τὸ 1908 στὴν Ἀθήναι τὴν «Ἑλληνικὴ Λαογραφικὴ ἔταιρία» καὶ τὸ 1909 στὸ α' φύλλον τοῦ δελτίου τῆς ἔταιρίας αὐτῆς καὶ σὲ ἄρθρον του μετὸν τίτλον «Λαογραφία» ἔδωκε τὸν πρῶτον μακροσκελῆ καὶ ἀτελεῖ δρισιμὸν τῆς νέας ἐπιστῆμης καὶ καθόρισεν τὸ σκοπὸν τῆς καὶ τὴ μέθοδον. Σήμερα ἡ Λαογραφία δριζεται σὲν Ἐπιστῆμη τοῦ Ἰαϊκοῦ Πολιτισμοῦ. Στὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸ θάνατον τοῦ Ν. Πολίτη τὴν ἀντιπροσωπεύει ὁ καθηγητὴς στὸ πανεπιστήμιόν μας Στ. Κυριακίδης, πού εἶναι καὶ διευθυντὴς τοῦ Λαογραφικοῦ ἀρχείου καὶ τοῦ Λαογραφικοῦ Μουσείου τοῦ Πανεπιστημίου μας.

Οἱ Νέοι γιὰ νὰ δώσουν μιὰν ὠθησι στὴν νεογέννητη ἐπιστῆμη θ' ἀρχίσουν ἀπὸ τὸ δεύτερον φύλλον νὰ δημοσιεύουν ἐνδιαφέρουσας Λαογραφικῆς εἰδήσεις ἀπὸ τὴν βάρειον Ἑλλάδα, πού νᾶχουν πάντα σχέση μετὸ μῆνα, πού θὰ ἐγαίνῃ καθε φύλλον. Γι' αὐτὸ ὅσοι ἀναγνώστες μας θᾶχουν νὰ μᾶς στείλουν ἀπὸ τὸν τόπον τους λαογραφικὸν ὄλικον καλογραμμένο μ' εὐχαριστήσῃ μας θὰ τὸ δημοσιεύσουμε.

Φ.

ΣΗΜ. Ἄξιόλογο βιβλίον γιὰ καινοὺς, πού θέλουν ν' ἀσχοληθοῦν μετὴν λαογραφίαι εἶναι ἡ «Ἑλλην. Λαογραφία» τοῦ κ. Στ. Κυριακίδου. Ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ πλοῦσια βιβλιογραφία.

Η ΞΕΝΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΑΛΦΡΕΔΟΣ ΤΕΝΝΥΣΟΝ

Ὁ λόρδος Alfred Tennyson, ἕνας ἀπ' τοὺς μεγαλύτερους ποιητὲς τῆς Ἀγγλίας, γεννήθηκε στὸ Σόμερσεττ τὸ 1809. Σπούδασε στὸ Καϊμπριτζ καὶ δεκαοχτῶ χρονῶν δημοσίευσε τὴν πρώτη ποιητικὴ συλλογὴ μαζί με τὸν ἀδερφὸ του. Τρία χρόνια ἀργότερα ἐγάζει δευτέρη συλλογὴ. Σιγά-σιγά ἀρχίζει ἔτσι νὰ γίνεται γνωστὸς καὶ ν' ἀποχτάει συμπάθειες. Ἀφίνει τότε τὸ Πανεπιστήμιο καὶ δίνεται δλόκληρος στὴν ποίηση. Ὑστερὰ ἀπὸ μιὰ τρίτη συλλογὴ («Ποιήματα» 1833) δημοσιεύει τὸ περίφημο φιλοσοφικὸ ἔλεγχο του «In memoriam» καὶ σὲ λίγο (1850) παίρνει τὸν ἐπίσημο τίτλο τοῦ «ἐστεμμένου ποιητῆ». Ἀκολουθοῦν τὰ ποιήματά του «Ὡδὴ στὸ Θάνατο τοῦ δούκα Οὐέλλινγκτων» καὶ «Μῶντ». Παρ' ὅλη τὴ δυνατὴ ἔμπνευση τοῦ πρώτου καὶ τὴν καθάρια λυρική πνοή τῆς «Μῶντ», ποὺ τὴν ἔκαμε ἕνα ἀπ' τὰ λαϊκώτερα ἀγγλικὰ τραγούδια τοῦ 19ου αἰῶνα, καὶ τὰ δυὸ τους ἔγιναν στὴν ἀρχὴ δεκτὰ με ψυχρότητα. Τὸ 1859 δημοσιεύει τὴ συλλογὴ «Ἐιδύλλια τοῦ Βασιλιᾶ». Ἀπὸ τότε ἐπιβάλλεται κι' ἡ φήμη του γίνεται παγκόσμια.

Ἡ ζωὴ του κύλησε ἡρεμα, ἀφιερωμένη δλόκληρη κι' ἀποκλειστικὰ στὴ Μοῦσα. Τὰ ἔργα του διαδέχονταν τὸνα τ' ἄλλο. Ἀναφέρομε τὰ κυριώτερα: τὸ δραματικὸ ποίημα «Ἐνωχ Ἀργτεν», ἕνα ἀπ' τὰριστοურγήματα τῆς ποίησης τῶν λαῶν, «Ὀνειρο

Ἡμέρας» μιὰ γλυκιὰ σειρά τραγουδιῶν, «Τὸ Ἅγιο Γκράαλ», «Ὁ θάνατος τῆς Οἰνώνης», «Ἡ γιαγιά», «Βορεινὸς Ἀγρότης» με τὴν πλουσία του διάλεχτο, «Ὁ ἐρχομὸς τοῦ Ἀρθούρου», «Ὁ θάνατος τοῦ Ἀρθούρου», «Ἀωτοφάγοι» καὶ πάρα πολλὰ ἄλλα. Τὸ 1884 παίρνει τὸν τίτλο τοῦ βαρῶνου καὶ τὸ 1892 ὁ Τέννυσον πεθαίνει δοξασιμένος στὸ Ἄλντγουορθ.

Ἐγραφε ἔλεγεια, εἰδύλλια, συννέτα καὶ μερικὰ ἱστορικὰ δράματα, τὸ «Γεράκι» τὸν «Χάρολντ» κ. ἄ. Ἡ ποίησή του εἶναι λεπτὴ καὶ γεμάτη μουσικότητα. Ἡ φαντασία του δυνατὴ, ἡ ἔμπνευσή του πηγαία καὶ δημιουργεῖ σ' ὅλα τὰ ἔργα του μιὰν ἰδιαίτερη ἀτμόσφαιρα, ποὺ ἔχει κάποιο μουσικὸ θέλητρο. Με τὴν ἴδια ἰκανότητα καὶ τὸ ἴδιο θετικὴ τέχνη καταπιάνεται με θέματα σοβαρὰ ὅσο καὶ μ' ἄλλα ἐλαφρότερα καὶ πιὸ λεπτά. Ἡ φιλοσοφία του εἶναι πολλὲς φορὲς θαθειά. Κι' ὁ λυρισμὸς του πάντα ἀδελος, καθάριος, γεμάτος μελωδία.

Παρακάτω δίνουμε σὲ μεταφραστικὴ προσπάθεια τὸ Α' μέρος τῆς τριλογίας του: Βασίλισσα τοῦ Μάη—Παραμονὴ πρωτοχρονιάς—Ἐπίλογος (The May Queen—New Year's Eve—Conclusion), ποὺ τόσο ζωντανὰ ζωγραφίζει ὁ Τέννυσον τὴν ψυχὴ τοῦ ἑόρρειο ἀνθρώπου. Στὰ ἐρχόμενα τεύχη θ' ἀκολουθήσουν τὰ Β' καὶ Γ'.

Κ. Γρ.

Α.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΟΥ ΜΑΗ

Πρωτὸ ξύπνα. Θέλω νωρὶς νὰ με κράξεις, νωρὶς νὰ με κράξεις, μητέρα!
Γιὰ μὲνα αὔριο θᾶν' ἡ ὠμορφότερη μέρα τοῦ χρόνου τοῦ νιοῦ,
Τοῦ χρόνου τοῦ νιοῦ θᾶν' ἡ πιὸ εὐτυχισμένη κι' ἡ πιὸ τρελλὴ μέρα.
Γιατὶ θε νὰ γίνω βασίλισσα, μάννα, βασίλισσα θε νὰ γενῶ τοῦ Μαγιοῦ.

Πολλὲς μαυρομάτες, λέν, εἶναι· τὰ δυὸ μου ὅμως μάτια στὴ λάμψη δὲν ἔχουνε ταῖρι.

Ἡ Καίτη κι' ἡ Μάργκαρετ, ἡ Καρολίνα κι' ἡ Μαίρη.
Ἄλλ' ἔλοι δὲ θρίσκειται, λένε, καμμιὰ ἀπ' τὴν Ἀλίχη ὀμορφότερη ἐδῶ κι' οὔτ' ἄλλου.

Γι' αὐτὸ θε νὰ γίνω ἡ βασίλισσα, μάννα, βασίλισσα θε νὰ γενῶ τοῦ Μαγιοῦ.

Κοιμοῦμαι πολὺ θαθειά πάντα· δὲ θάχω ξυπνήσει νωρὶς, γιὰ νὰ τρέξω,
Ἄν δὲ με φωνάξεις τὴν ὥρα ποὺ μόλις χαράζει. Νὰ τρέξω παντοῦ,
Λουλούδια νὰ κόψω νὰ φέρω, μπουμπούκια, γιρλάνδες νὰ πλέξω.
Γιατὶ θε νὰ γίνω βασίλισσα, μάννα, βασίλισσα θε νὰ γενῶ τοῦ Μαγιοῦ.

Ἐκεῖ ποὺ τριγύριζα μεσ' στὰ χωράφια, ποιδὸν τάχα θωρῶ ξάφνου λές;
Τὸ Ρόμπιν, μητέρα. Τὸ χέρι ἀκουμποῦσε στὴ γέφυρα ἑνὸς ποταμιοῦ.
Φαινόταν νὰ σιέφτεται μιὰ μου ματιὰ ποὺ ὄλο λαύρα τοῦ πέταξα χτές. . .
Μὰ γῶ αὔριο θε νὰ γίνω βασίλισσα, μάννα, βασίλισσα θε νὰ γενῶ τοῦ Μαγιοῦ.

Μὲ πῆρε γιὰ φάντασμα, μάννα, γιὰτ' ἤμουν δλόκληρη στ' ἄσπρα ντυμένη.
Χωρὶς νὰ πῶ τίποτα πῆγα κοντὰ του, σὰ λάμψη ἀπὸ τ' ἄστρα ριγμένη.
Μὲ λένε πῶς εἶμαι σκληρόκαρδη· ἄς μὴ μοῦ σκοτίζουν τὸ νοῦ!
Γιατὶ θε νὰ γίνω βασίλισσα, μάννα, βασίλισσα θε νὰ γενῶ τοῦ Μαγιοῦ.

Καί, λένε, πεθαίνει ἀπ' ἀγάπη γιὰ μὲ· μήπως ὅμως ἀκούω τὸν καθένα;
Πολλὰ παλληκάρια καλύτερα ξέρω ποὺ λιώνουν μ' ἀγάπη γιὰ μένα.
Καί, λένε, ραγίζει ἡ καρδιὰ του, μητέρα, μὰ με τί με μέλει, ἀφοῦ
Ἐγὼ θε νὰ γίνω ἡ βασίλισσα, μάννα, βασίλισσα θε νὰ γενῶ τοῦ Μαγιοῦ.

Στοὺς πράσινους κάμπους, στὰ δλόδροσα πλάγια κι' ἡ Ἐφφη θ' ἀρθεῖ αὔριο
μαζί μου,

Καὶ θάρθεις καὶ σὺ νὰ με ἴδεις, ποὺ θε γίνω βασίλισσα, μάννα καλὴ μου.
Γιατὶ λυγερὰ παλληκάρια θε νάρθουν ἐκεῖ ἀπὸ παντοῦ.
Κι' ἐγὼ θε νὰ γίνω ἡ βασίλισσα, μάννα, βασίλισσα θε νὰ γενῶ τοῦ Μαγιοῦ.

Μυριόκλωνο ἀπλώθη κι' ὑψώθη τὸ ἀγιόκλημα πάνου ἀπ' τὴν πόρτα.
Κι' ἐβγήκε δειλὸ τὸ πικρόχορτο γύρω στοὺς κάμπους παντοῦ,
Προβάλλει ἡ λευκὴ μαργαρίτα τ' ὠχρὸ της κεφάλι στὴ μέση ἀπ' τὰ χόρτα.
Κι' ἐγὼ θε νὰ γίνω ἡ βασίλισσα, μάννα, βασίλισσα θε νὰ γενῶ τοῦ Μαγιοῦ.

Ὁ μπάτης χαϊδεύει τὸ πράσινο χόρτο ποὺ γύρω στοὺς κάμπους φυτρώνει.
Τ' ἄστέρια κεντήσανε, μάννα, τὸν πέπλο τοῦ μαύρου οὐρανοῦ.
Μιὰ μέρα ἀσυννέφιαστη, ἡλιόλουστη αὔριο πρωτὸ ξημερώνει.
Κι' ἐγὼ θε νὰ γίνω ἡ βασίλισσα, μάννα, βασίλισσα θε νὰ γενῶ τοῦ Μαγιοῦ.

Ὁ κάμπος θὲ νᾶναι γαιμάτος λουλούδια κι' ἡ χλόη θὰ στρώνει χαλί ἀπ' ἄκρη
σ' ἄκρη.

Μικρὲς ἀνεμῶνες γλυκὰ θὰ ροδίζουσι στὸ πράσινο πλάι τοῦ βουνοῦ.
Καὶ κάτου ἀπ' τὸ βράχο, σιγὰ τραγουδώντας, πηγὴ θὲ νὰ χύνει κρουστάλλινο
δάκρυ.

Γιατὶ θὲ νὰ γίνω βασίλισσα, μάγνα, βασίλισσα θὲ νὰ γενῶ τοῦ Μαγιοῦ.

Πρωτὶ λοιπὸν ξύπνα, νωρὶς νὰ μὲ κράξεις, νωρὶς νὰ μὲ κράξεις, μητέρα.
Γιὰ μένα αὐριο θᾶν ἡ ὁμορφώτερη μέρα τοῦ χρόνου τοῦ νιοῦ.
Τοῦ χρόνου τοῦ νιοῦ θᾶν ἡ πιὸ εὐτυχισμένη κι' ἡ πιὸ τρελλή μέρα.
Γιατὶ θὲ νὰ γίνω βασίλισσα, μάγνα, βασίλισσα θὲ νὰ γενῶ τοῦ Μαγιοῦ.

(Μεταφρ.) ΚΩΝΣΤ. Χ. ΓΡΟΛΙΟΥΣ

ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΤΑΜΙΑ

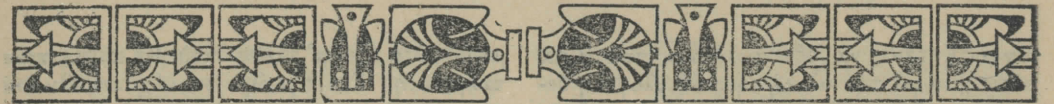
Ἐερὸ ἓνα δέντρο πάνω ἀπ' τὰ νερὰ
γέρνει ἀπαλὰ λίγη δροσιὰ νὰ πάρη.
Τὸ ξέρανε ἴσως κάποια συμφορὰ
μὰ πάλι τοῦμεινε ἡ παληὰ του ἡ χάρη.

Γύρω του ἡ φύση ζεῖ μὲς' στὴ χαρὰ
καὶ πάλλει καὶ σκιρτᾷ κάθε κλωνάρι
γελαῖ οὐρανός, γῆ, κῦμα, γιορτερὰ
κι' ἐρωτοσμίγουν τὰ ἄνθια στὸ χορτάρι.

Τὸ νεκρωμένο δέντρο στὴν πνοή
τῆς ἀνοιξῆς, τοῦ Ἀπρίλη ἓνα πρωτὶ
ζωντάνεψε καὶ πέταξε βλαστάρια.

Γυρίζω κι' ἄδικα ζητῶ - ξερὸ
δεντρὶ κι' ἐγὼ - μιὰν ἀνοιξὴ νὰ βρῶ.
Ποιὸς θὰ μοῦ μάθη τῆς χαρᾶς τὴν ἔρρα;

ΛΟΥΓΗΣ ΠΟΖΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Μέσα στὰ στοιχεῖα ποὺ δίνουν τὸ συν-
τελεστὴ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως
ἐνδὸς λαοῦ, καὶ ποὺ διακαθορίζουσι τὸ ἐπί-
πεδο τοῦ πολιτισμοῦ ἐνδὸς ἔθνους, θρίσκα-
ται καὶ ἡ τέχνη. Δὲν πρόκειται νὰ μιλήσω-
με ἐδῶ κυρίως γιὰ τὶς κοινὲς κατώτερες τέ-
χνες, ἀφοῦ αὐτὲς ριγμένες στὰ χέρια ἀνθρώ-
πων βιοπαλαιστῶν τὶς περισσότερες φορές,
θρίσκουσι πάντα μιὰ καλλιέργεια ὅπωςδὴ πο-
τε συνεχῆ, καὶ ἡ ἀμιλλα ἢ ἐπαγγελματικὴ
γεννημένη ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς καὶ στη-
ριγμένη ἔτσι σὲ βαθύτερα ἐλατήρια, γίνεται
ὁ δυνατώτερος κι' ἴσως κάποτε ὁ μόνος πα-
ράγοντας τῆς ἐξελίξεως γιὰ τὴ δημιουργία
ἀνώτερων μορφῶν σ' αὐτὲς.

Καὶ δάζουμε τὸν ἐπαγγελματικὸ ἀντα-
γωνισμὸ στὴ θέσι ποὺ αὐτὸς κύρια νὰ ρυ-
θμίξῃ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἀπλῶν τεχνῶν, γιατί
θὰ ἦταν πολὺ τολμηρὸ νὰ εἰπωθῆ, πὼς εἶναι
μονάχα κάτι ἄλλο πνευματικώτερο ποὺ κα-
τευθύνει τὴ δημιουργία τῶν καλλιτεχνικῶν
μορφῶν σὲ ὁποιοδήποτε ἐπίπεδο τέχνης.
Σήμερα τουλάχιστον ἡ πραγματικότης θὰ
μᾶς διέψευθε σὲ κάτι τέτοιο, γιατί κι' ἂν
ὑπάρχουν τεχνίτες ποὺ θὰ δουλεύουν γιὰ τὴ
δημιουργία τῆς ἀνώτερης μορφῆς στὴν τέχνη
μόνο γιατί ἔχουν μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ
ἐσώτερου εἶναι τοὺς τὴ σκιά μιᾶς ἰδανικῆς
μορφῆς ποὺ πᾶνε νὰ συλλάβουν καὶ νὰ ἐκ-
φράσουν μὲ τὰ μέσα ποὺ τοὺς δίνει ἡ τέχνη
τους, ἢ θὰ πρόκειται πιά γιὰ ἐξαιρέσεις, ἢ
αὐτὸ τὸ ἰδανικὸ ξεκίνημά τους θὰ βρίσκα-
ται συνυφασμένο ἀσυνεθῆτα ἴσως μὲ τὸν
ἀγῶνα, ἂν ἔχι γιὰ τὴν ἐπικράτησιν, τουλά-
χιστο γιὰ τὴ διατήρησιν τῆς ζωῆς τῆς ἄθλι-
ας, ποὺ πέφτει, σηκώνεται, πηγαίνει, καὶ
πάλι πέφτει, κι' ὅμως εἶναι πάντα ἐπιθυ-
μητὴ μπροστὰ στὸ φόβο ποὺ γεννάει τὸ δη-
θεν ἄγνωστο πέρ' ἀπὸ τὸ θάνατο.

Δὲ θέλουσι νὰ ποῦμε πὼς πρέπει νὰ γί-
νῃ ρυθμιστὴς τῆς καλλιτεχνικῆς ἐνέργειας

ὁ πλουτισμὸς καὶ ἡ ἱκανοποίησι τῆς σάρ-
κας. Μὰ καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιδιορ-
θῶνουμε ἐτοιμόρροπους τοίχους ποὺ μπορεῖ
πέφτοντας μεθαῦριο νὰ καταπλακώσουν ἀ-
νύποπτους καὶ ἀθῶους διαβάτες. Γιατὶ τί
ἄλλο εἶναι ἐξω ἀπὸ ἀδικία γιὰ τὸν μελού-
μενο πολιτισμὸ, ἂν κυττάμε διαστρέφοντας
τὴν πραγματικότης νὰ χτίσωμε συστήματα
ποὺ νὰ θέλωμε νὰ ρυθμίζουσι τὴ ζωὴ τῆς
κοινωνικῆς ὁλότητος μὲ νόμους ἐγαλμένους
ἀπ' τὸ πρῖσμα μιᾶς ἐκούσιας (τὸ χειρότερο)
ἢ ἀκούσιας (ἀδιάφορο) αὐταπάτης;

Τὸ νὰ ποῦμε πὼς αὐτὸ γίνεται σήμερα
εἶναι τὸ πρῶτο βῆμα γιὰ νὰ ερεθῆ καὶ τὸ
φάρμακο γιὰ τὴν ἀρρώστεια, ἂν ὑπάρχῃ
πουθενά. Τὸ νὰ λέμε πὼς πέρ' ἀπὸ τὴν πεί-
να τῶν καλλιτεχνῶν, πέρα δηλ. ἀπὸ τὸ ὑ-
λικὸ στοιχεῖο τῆς ζωῆς εἶναι «ἡ τέχνη
καθ' ἑαυτήν», εἶνε σὴν γὰ τοὺς ψάλλω-
με: καλὰ εἶστε στὴ θέσι ποὺ βρισκόσαστε,
μὰ καὶ ὁ χορτασμὸς μπορεῖ νὰ ἀφαιρέσῃ τὴ
λαχτάρα, νὰ μαράνη τὸ ἰδανικόν. Κι' ἀλοί-
μονο τώρα, ἂν αὐτὸ τὸ ψαλτήρι εἶναι ὑστε-
ρόβουλο, κι' ἂν φέλνουν τοὺς ψαλμούς του
ἄνθρωποι ποὺ θέλουν νὰ στηρίξουν τὶς θέ-
σεις των, μὲ τὸ νὰ φαίνωνται πὼς κολυμ-
ποῦν σὲ ρεύματα ἰδεολογικά. Μπορεῖ νὰ πλε-
ωμε σὲ σύννεφα ἰδεῶν, χωρὶς νὰ πᾶν νὰ πῆ
αὐτὸ πὼς ἀπ' τὸ ποτάμι τῆς ζωῆς κι' ἀπ' τὴ
πραγματικότητά της λείπουν ὁλότελα οἱ ἀ-
ξίες.

* * *

Ἡ τέχνη εἶναι λατρεία, ἔχει πῆ
ὁ Ράσκιν. Σήμερα πρέπει νὰ ποῦμε: ἡ τέ-
χνη πρέπει νὰ γίνῃ λατρεία, γιατί κατάν-
τησε νὰ εἶναι πιότερο μέσον γιὰ πλουτισμὸ.
Ἐνα βλέμμα σὲ κάποιο κοινότατο παράδει-
γμα: πολλὰς φορές σὲ συναυλίας, ὡς καὶ τῶ-
ρα τελευταία, τὰ εἰσιτήρια δὲν κόβουνται
μὲ τὴ σειρά κι' ἀβίαστα. Οἱ βιομήχανοι τῆς

τέχνης ζητάνε να εξασφαλίσουν πρώτα τα εισιτήρια με την υλική τους αξιολογική διαβάθμιση. Έτσι ως που να κοντέψη ή ώρα, και να καταλάβουν τι γίνεται, οι εισοδοί εξαφανίζονται πίσω απ' τα εισιτήρια της μέσης, κι' αυτά πίσω απ' τα της πρώτης ανάλογα με τον άνθρωπο που στέκει μπρός στο ταμείο και ακούει το αιώνιο τραγοδι, πώς οι θέσεις είναι αριθμημένες και συμπληρωμένες.

Ήρα πάνω μιλήσαμε για κοινές τέχνες αντίθετα προς τις πνευματικώτερες, που ναι το αντικείμενό τους γενικά πιο αφηρημένο.

Στόν τόπο μας, λοιπόν, μπορεί να βρούμε διστεχνία και προϊόντα της αρκετά ενδιαφέροντα, γιατί η πάλη της ζωής έχοντας για εφόδιο το συναίσθημα του ωραίου, δημιουργεί μορφές τέχνης που ολοένα εξελίσσονται με κάποια αυτοτέλεια, και με ταχύτητα μπορούμε να πούμε σταθερή, όταν δεν μεσολαβούν εποχές αναστατώσεων, όπου μέσα στη σύγχυση των άλλων αξιών ανακατώνονται και οι αισθητικές αξίες, για να ξαναβγούν στην ήρεμη επιφάνεια αργότερα, και να μοχθήσουν για να ξαναπάρουν το δρόμο τους, ξεκαθαρισμένο πια από την ομίχλη των χρόνων.

Όταν είπαμε στην αρχή, πώς η ανάπτυξη της τέχνης σ' ένα τόπο είναι ένας συντελεστής για να καθοριστή η βαθμίδα του πολιτισμού του, έννοιασε την ανώτερη τέχνη με τις διακλαδώσεις της.

* * *

Στόν τόπο μας, ο καθένας αντικρύζει τη φιλολογική «λόξα» - για να μεταχειριστούμε μια φράση ακριβή, - συχνά κάτω από πανάθλιο μορφή. Έτσι ο κάθε φιλόλογος ή «φιλόλογος» που νοιώθει κάτι ακαθόριστος δυνάμεις μέσα του, κι' ως είναι **ακουστηματοποίητες και σκόρπιες**, πετιέται στο κλαρί μ' ένα βιβλίο τι πεζό, τι ποιητική συλλογή, τι φουτουριστική δημιουργία, τι έ, τι θέλεις υπάρχει και πάντα πρόκειται για ανώτερη τέχνη.

Κι' όλα αυτά, πίσω από τη δόξα που βλέπουν να ξανεμίζούν τα μαλλιά της εκεί κάτω στο μισόφωτο που τρέχουν (κοίτα και συγγένεια της δόξας με τη λάξα).

Όμως ως μη νομιστή πώς θέλουμε να κάνω-

με μ' αυτά και μ' εκείνα που θα πούμε κατακριτική. Για την ώρα τουλάχιστο δεν ανήκουμε σε καμιά παράταξη που αγωνιζόμαστε για το συμφέρον. Μας φλέγει μονάχα η επιθυμία να δούμε τη θέση των πραγμάτων στη πραγματική τους ύψη που δέ φαίνεται και τόσο καλή, για να ν' αρχίσουμε ύστερα το ξεκίνημα.

Είμαστε θεατές και όπως ξέρουμε να σεβώμαστε τις ειλικρινείς προσπάθειες για πρόοδο, άλλο τόσο απαιτούμε να μη διαστρέφουν τη φωνή μας με την ύβρι πώς αδέσποτοι, καταλυτές των πάντων έμεις, δεν ξέρουμε τι ποθούμε.

* * *

Όσο για την άλλη, την ανώτερη τέχνη απ' όλες, τη μουσική, τον ύμνο της χαράς και του πόνου της ανθρωπότητας στόν αιώνιο δρόμο της, καταντών κομικά κάποτε τα πράγματα. Εκείνο που της μένει, είναι μονάχα η θεωρητική υπεροχή της.

Την ώρα που όλες οι άλλες τέχνες με υλικά εφόδια ζητάν να μιλήσουν στην ψυχή μας, ή μουσική δημιουργία εμφανίζεται σαν μια καλλιτεχνική ένότητα, που ποθεί να μιλήση άμεσα σ' εκείνον που έρχεται σ' επαφή μαζί της: άμεσα, γιατί της λείπουν αισθητές, υλικές μορφές την ώρα που εκφράζεται, και ή εντύπωση που γεννιέται στόν ακροατή είναι πιο άκριστη, πιο αφηρημένη, και γι' αυτό ίσως πιο θαυμάσια και δυνατή.

Στη μουσική, όταν ο καλλιτέχνης έχει αντιλήσει απ' τα δάθη του είναι του υλικού, που το πλάθει σύμφωνα με τους νόμους της τέχνης του, και το εκφράζει έχοντας για σύμβολο τους ήχους μονάχα, βρίσκουμε την πληρότητα της εκφράσεως της καλλιτεχνικής διαθέσεως, που πετυχαίνεται δίχως τη μεσολάβηση μορφών υλικών που «νάσαι γνώριμες στο νοῦ ή στη φαντασία» εκείνου που μεταλαβαίνει απ' αυτήν, (όταν πρόκειται για απλή συμφωνική δημιουργία) ή με τη λιγότερη μεσολάβηση τέτοιων μορφών (την ώρα που αντικρύζουμε μελόδραμα ή χορωδιακά έργα).

Ίσως σ' επόμενο φύλλο να δοθῆ εύκαιρία για ν' ασχοληθούμε με τη διάσπασι της μουσικής από τις άλλες τέχνες και την ανυπερέβλητη υπεροχή της ακόμα κι' από την

τέχνη του λόγου, αφού ως και ή ποιήσι σε οποιαδήποτε μορφή της βρίσκεται δεμένη στα σύμβολα του έναρθρου λόγου.

Κείνο που θα θέλουμε να θίξουμε αυτή τη φορά, είναι οι τελευταίες μουσικές βραδυές στην πόλι μας.

* * *

Ο Άπριλης μπαίνοντας μας έδωσε δυο καταποδιαστές συναυλίες βραδυές όπως πρέπει να είναι πάντα οι τελετουργίες αυτής της τέχνης. Η πόλι μας είναι εξαιρετικά φτωχή σε σοβαρή μουσική κίνησι, και δίκαια θα θεωρηθῆ σαν αποκορύφωμα της φετεινής σαιζόν ή εμφάνισι του κρατικού Ώδειου. Και μια που αναφέρουμε το Ώδειο αυτό, θα πούμε κάτι για την ανειλικρίνεια της πολιτείας. Καθημερινά γίνονται συζητήσεις και συσκέψεις αρμοδίων για τη προαγωγή της μορφώσεως στόν τόπο μας, και το φινάλε είναι πάντα: Μόρφωσις του λαού, - διασπάθισι των οικονομικών του ιδρώτά του. - Προάσπισι των ιδανικών της πίστεως, πατρίδας κ.λ.π. - και από δίπλα υποδοθημένη απ' αυτή την πολιτεία δράσι των μουσικών εταιρειών, εκπαιδευτικό συμβούλιο με υποπτες κινήσεις, διβλία μέσης, και κύρια ιστορίες που ίσως δεν χτυπάν τις ήθικές αξίες μαχητικά μα σιωπών γι' αυτές και είναι το ίδιο, ίσως και χειρότερο γιατί υπουλοτήτα τις δημιουργεί. Ακόμα εξύψωσι του λαϊκού μορφωτικού επιπέδου, - και παράλληλα το κρατικό Ώδειο στεγαζόμενο σ' ένα πανάθλιο σίκημα σαν να πρόκειται για παντοπωλείο της τέχνης, και όχι για σπίτι απ' όπου είναι για να βγῆ ή άγνή μιλιὰ στην ψυχή του λαού.

Και ξαναρχόμαστε στις συναυλίες. Η συμφωνική του Ώδειου στην εκατονταετηρίδα του Saint-Saëns (1835-1921) γέννημα μιάς επίμοχθης προσπάθειας του διευθυντού του, στάθηκε σαν ένα ειλικρινές μνημόσυνο στην ψυχή του Γάλλου συνθέτη που τον είδαν και τα χώματα του σταδίου της πατρίδας μας κάποτε. Η μουσική του Saint Saëns ή άπαισιόδοξη, γεμάτη κάπου από πικρία για την ανυπαρξία, για το μηδέν πέρα απ' τη ζωή. Ίσως για τον κύριο διευθυντή να μην έφθασε στην πληρότητα που ποθοῦσε, ή έρμηνεία του Saint Saëns του

συνθέτη που έμεινε προσηλωμένος πεισματικά θα έλεγε κανένας στην ίσορροπημένη φόρμα, μ' ένα μεγαλειο ιδιαίτερο που του έδινε, αυτή ή αντίθεσί του σε κάθε νεωτεριστική κίνησι της εποχής του.

Κι' άμέσως την άλλη βραδυά το Requiem του Mozart απ' το Ώδειο με τα δυόμισυ πιάνο και την άποτυχημένη ταχτική. Δεν θάπρεπε να μιλοῦσε κανείς γι' αυτήν παρά μονάχα αν την έπερνε σαν προσβολή ενάντια στην τέχνη. Το γιγάντιο έργο του Mozart, πάνω απ' τη δύναμη του Ώδειου και του μαέστρου, με ανισορροπία στο κόρο και στην ορχήστρα, μπορεί να σώθηκε κάπως απ' τα σόλα. Μα τα σόλα δεν είναι το Requiem του Mozart. Έπειτα ήταν πολύ τολημῶ να δοθῆ κείμενο λατινικό στα στόματα μαθητριών κενό από περιεχόμενο και νόημα, αφού οι περισσότερες μόλις θα φελλίζουν τώρα agricola umbra silvarum amat. Ίσως νά νόμισε ο μαέστρος πώς φτάνει ή άπόπειρα για μετάφρασι, που δόθηκε δίπλα στο κείμενο. Μα είχε το ίδιο νόημα αυτή που είχε και για το κοινό. Τέτοια άριστουργήματα δεν χαντακώνονται με ανθρώπους που πολεμῶν, αν όχι ελοι, οι περισσότεροι ν' αρθρώσουν συλλαβές μιάς ακατανόητης γλώσσας. Αίγη περισσότερη σοβαρή σπουδή των ανώτερων θεωρητικών από κείνους που διευθύνουν αυτές τις κινήσεις, θα τους έπειθε πώς ο κόσμος που χειροκροτεί σε μια ξεκρέμαστη μουσική φράσι, θέλει γάλα ακόμα της τέχνης και όχι τέτοια τροφή που όταν του δίνεται έτσι ακατάλληλα κάθε άλλο παρά τον μορφώνει τον καταστρέφει.

Θα τελειώσουμε με την προσδοκία πως κάτι τέτοιοι μαέστροι θα θελήσουν να σεβαστούν τους συνθέτες τουλάχιστο τους αναπαυμένους, αν όχι το πλήθος και τον εαυτό τους, εφαρμόζοντας το άθάνατο «καδ δύναμιν έρδειν».

Η Τέχνη σαν δημιουργήμα του Πνεύματος, πέρα απ' τη ζωή και το θάνατο είναι ιερή: ιερείς οι καλλιτέχνες, και πιστοί όσοι τρυγάνε ανυστερέβουλα τον καρπό της.

Τάκης Στουγιαννάκης

Τ Ο

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΣ

Με τη φετεινή χρονιά το Πανεπιστήμιό μας συμπληρώνει μιάν ολόκληρη δεκαετία ζωής και δράσης. Πέρασαν δέκα ολόκληρα χρόνια από τότε που μία ευγενική προσπάθεια των επιστημονικών κι' επαγγελματικών οργανώσεων της Θεσσαλονίκης, είχε για αποτέλεσμα την ίδρυση του Πανεπιστημίου μας. Η αύξηση του πληθυσμού της Μακεδονίας, ή δίψα εκατοντάδων νέων για μόρφωση πνευματική, για πνευματική πρόοδο κι' ανάπτυξη και για μάθηση κάποιες ανάγκες για το επαγγελματικό τους μέλλον επιστήμης κίνησε τις τότε οργανώσεις και το κράτος στη μεγάλη αυτή δημιουργία. Πολλά όνειρα έπρεπε τότε με την ίδρυσή του να γίνουν πραγματικότητα. Μετά τη φιλοσοφική σχολή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα απ' τον ιδρυτικό νόμο ιδρύθηκαν ή σχολή των Νομικών και Οικονομικών επιστημών, που για κύριο σκοπό της είχε να δώσει κάποιαν ώθηση στις Οικονομικές και πολιτικές ιδέες; επιστήμες και ή φυσικομαθηματική σχολή της; οποίας το γεωπονικό τμήμα φιλοδοξούσε να δώσει νέους επιστήμονες γεωπόνους αναγκαίους για τη συστηματοποίηση της γεωργικής καλλιέργειας στη βόρειο Ελλάδα. Ο ιδρυτικός εκείνος νόμος προέβλεπε και την ίδρυση Θεολογικής και Κτηνιατρικής σχολής, οι οποίες δυστυχώς, ιδίως για τη δεύτερη, εξακολουθούν να μένουν όνειρα άπραγματοποίητα. Δεν έχουμε σκοπό ν' αναφέρουμε τις άποτυχίες ή επιτυχίες των τριών σχολών που λειτουργούν. Μπορεί κανένας να πη πως ώ; τώρα προόδεψαν κι' άρκετά απέδωσαν, χωρίς όμως μ' αυτό να πιστεύουμε και στη μελλοντική των πρόοδο, που θα εξαρτηθί απ' την ικανοποίηση ένα σωρό αναγκών, που έχουν γεννηθί και των οποίων ή

ύπαρξη δυσχεραίνει το έργο και την πρόοδο του πανεπιστημίου μας.

Δυο μεγάλες ανάγκες είναι εκείνες που δημιουργούν πλήθος άλλων εμποδίων. Έλλειψη αναγκαίων οικονομικών μέσων και έλλειψη αναγκαίου χώρου. Ο ιδρυτικός νόμος προέβλεπε κρατική επιχορήγηση πάντε εκατομμυρίων δραχμών (5.000.000) κάθε χρόνο. Τα χρήματα αυτά όμως; έμειναν μόνον υπόσχεση. "Αν καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας, που πέρασε το Πανεπιστήμιο, τα χρήματ' αυτά ταχτικά τα διέθετε το κράτος; πολλά, παραπολλά πράγματα θα μπορούσαν να γίνουν. Πρώτα θα ιδρύονταν παραρτήματα αναγκαία για την λειτουργία των εργαστηρίων, θα ιδρύονταν αναγνωστήρια μεγαλύτερα τα όποια θα μπορούσαν να περιλάβουν όλους τους φοιτητάς που θάθελαν να μελετήσουν, ενώ τώρα τις περισσότερες φορές; οι μισοί φοιτητάι περιμένουν τους άλλους μισούς να τελειώσουν το διάβασμα για να βρουν θέση. Έπειτα το ζήτημα του γυμναστηρίου θα μπορούσε να λυθί, ή Πανεπιστημιακή λέσχη επίσης; τόσο αναγκαία για τους φοιτητάς, θα μπορούσε να ιδρυθί. Είναι λυπηρό τόσοι φοιτητάι να μην έχουν ένα έντευκτήριο, όπου όλοι μαζί; μένοι να περνούν μιάν ώρα ευάριστη. Θα μπορούσαν ακόμα το Πανεπιστήμιο έχοντας οικονομική επάρκεια να υποστηρίξη τους πολλούς άπόρους φοιτητάς που είναι αναγκασμένοι πολλές φορές να σταματούν στη μέση τις σπουδές τους επειδή δεν έχουν χρήματα να εξακολουθήσουν. Το τελευταίο αυτό πρέπει ιδιαίτερα να το προσέξη κανένας. Γιατί είναι τραγικό για ένα νέο που όνειρεύεται κάποιο μέλλον καλό και ρίχνεται μ' όρεξη στην επιστήμη ν' αναγκάζεται να διακόψη τις σπουδές του και να μείνη

μισομορφωμένος κι' άνεργος μαζί. Το κράτος όσες φορές; είτε ή διοίκηση του Πανεπιστημίου; είτε οι ίδιοι οι φοιτητάι πιεζόμενοι απ' την κατάσταση που δημιουργεί ή οικονομική άδυναμία; προέβαιναν σε παρακλητικές ή κι' έντονες ακόμα αιτήσεις ζητώντας να δοθούν τα' απ' τον νόμο οριζόμενα ποσά; ή άπαξιούσε ν' απαντήσθ ή απαντούσε για να δικαιολογηθί και να..... υπόσχεθί για το μέλλον. Και τώρα ρωτούμε στο σημείο αυτό. Τι θα γίνη; Το Πανεπιστήμιο των Αθηνών εκτός απ' τους χίλιους δυο πόρους που έχει; κάθε χρόνο παίρνει επιχορηγήσεις άρκετών εκατομμυρίων; αναγραφόμενες στον προϋπολογισμό του κράτους για τον όποιο ή Βόρειος; Έλλάς πληρώνει φόρους. Πώς για το Πανεπιστήμιο Αθηνών εξευρίσκονται τα ποσά; Πώς δε βρέθηκε το Κράτος σ' άδυναμία να δώσει επιχορήγηση στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και μόνο για το Πανεπιστήμιο μας δεν υπάρχουν χρήματα; Μήπως άλλος είναι ο λόγος που για το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης βρισκεται σ' άδυναμία το δημόσιο ταμείο; Γιατί επιτέλους πάντε εκατομμύρια το χρόνο δεν είναι νομίζουμε και κανένα τεράστιο ποσό. Οι άρμόδιοι ως σκεφτούν πιά σάν Έλληνες κι' όχι με το στενό μικροπολιτικό κι' αλτρουϊκό τοπικιστικό πνεύμα. Η Μακεδονία δεν είναι κάτι ξεχωρο απ' την λοιπή Ελλάδα. Όπως έχει τις ίδιες υποχρεώσεις; έχει και τις ίδιες αξιώσεις. Και μιá απ' τις αξιώσεις της είναι να ενισχυθί το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης όχι μόνο με τα πάντε εκατομμύρια του παρόντος έτους; αλλά και μ' όλο το ποσό των πενήντα περίπου εκατομμυρίων (50.000.000) που θάπρεπε να δοθούν ως τώρα και δε δόθηκαν. Η Μακεδονία; το ξέρουν όλοι καλά; πως είναι ή χώρα για την όποια πολλοί γείτονές μας έχουν βλέψεις; πρέπει να περιφρουρηθί; κι' ένας τρόπος περιφρουρήσεως; ο καλύτερος; είναι ή δημιουργία πνευματικής κινήσεως έθνικης; ή δημιουργία επιστημονικών Μακεδόνων; Βορειοελλαδιτών που αγαπούν τον τόπο τους και δουλεύουν

γι' αυτόν με ζήλο. Γιατί ως μην ξεχνάμε και κάτι άλλο; χωρίς τη Μακεδονία ή λοιπή Ελλάδα δεν μπορεί να ζήση. Είναι λοιπόν έθνικη κυρίως; ανάγκη; αν αφήσουμε τις άλλες κατά μέρος; το Πανεπιστήμιο μας να ζήση και να προοδέψη.

Κοντά όμως στα οικονομικά εμπόδια που τόσες δυσχέρειες δημιουργούν προβάλλουν εξ' ίσου; σπουδαία και σοβαρά τα εμπόδια που δημιουργεί ή έλλειψη χώρου. Περικυκλωμένο το Πανεπιστήμιο από δυο στάδια του Ηρακλέους και του Π.Α.Ο.Κ από το Ισραηλιτικό νεκροταφείο κι' απ' το Άσυλο Παιδίου; δεν μπορεί σε καμιά κατεύθυνση να επεκταθί. Κι' αν ακόμα φανταστούμε; πως για μιá στιγμή βρή τους πόρους για να ιδρύση τα όσα παραπάνω αναφέραμε; γεννιέται το ερώτημα; Που θα γίνουν αυτά; Το στάδιο του Ηρακλέους; σύμφωνα με κάποιαν άπόφαση έπρεπε ν' ανήκη ολότελα στο Πανεπιστήμιο εξακολουθεί όμως να το κυβερνάει και να το εκμεταλεύεται ο Ηρακλής ευθυμίζοντας αυτός τις ώρες; που οι φοιτητάι πρέπει να γυμναστούν. Το κράτος ο Δήμος και κάθε άρμόδιος στην περίπτωση αυτή πρέπει να λάβουν υπ' όψει τους ένα πράγμα; Πώς δεν είναι δυνατό; ούτε σωστό; ούτε δίκαιο; για δέκα είκοσι άθλητάς του Ηρακλέους να μένουν οι φοιτητάι εξ' απ' το γυμναστήριο. Μιά τελειωτική άπόφαση απαλλοτριώσεως; απ' το δημόσιο; πράγμα που πολύ εύκολα μπορεί να γίνη; θα λύση το ζήτημ' αυτό και θα μπορέση το Πανεπιστήμιο; αποκτώντας στάδιο έντελώς δικό του και διαρρυθμίζοντάς το έτσι που να γίνη εφάμιλλο προς τα Ευρωπαϊκά; να δώσει μιάν ώθηση πραγματική στον άθλητισμό και να δημιουργήση κίνηση άθλητική αναγκαία για την σπουδάζουσα νεολαία.

Άλλά το Πανεπιστήμιο δεν έχει άναγκη μόνο γυμναστηρίου έχει άναγκη να καταλάβη και τον χώρο των Ισραηλιτικών νεκροταφείων. Στο σημείο αυτό θα είχαμε να πούμε και κάτι άλλο. Δεν είναι νομίζουμε συστατικό ανθρώπων

πολιτισμένων να διατηρούνται νεοπροταφεία, είτε ισραηλιτικά είναι αυτά είτε χριστιανικά, μέσα στην πόλη και μάλιστα να συνορεύουν αυτά με Πανεπιστήμιο, με οίκημα δηλαδή στο οποίο ζούν νέοι που έχουν ανάγκη από άερα καθαρό και υγιεινό κι' όχι γεμάτον από μικρόβια κι' αναθυμιάσεις πτωμαίνης. Αυτό δεν το σκέφτηκαν ακόμα οι άρμόδιοι; Αν δεν ενδιαφέρονται για τη μόρφωση και την πρόοδο των νέων άς σκεφτούν τουλάχιστο για την υγεία τους. Τα Ισραηλιτικά μνημεία πρέπει όπωσδήποτε να φύγουν από κει. Οι Ισραηλίτες έπρεπε ως τώρα να τ'όχαν καταλάβει. Γιατί με το έθιμο που έχουν να μη ξεθάβουν διόλου τους νεκρούς, θα γεμίσουν τεράστιες εκτάσεις με τάφους. Ιδιαίτερα ο κ. Δήμαρχος στο ζήτημ' αυτό πρέπει να δώσει κάποια λύση. Το Πανεπιστήμιο μορφώνει κι' αναδεικνύει επιστήμονες, άνθρωπους γεμάτους όρεξη για δράση, γεμάτους ζωή. Οι ζωντανοί δε μπορούν να εμποδίζονται απ' τους πεθαμένους. Το κτήριο το οποίο στεγάζει ένα μέρος της αυριανής Ελλάδος δεν μπορεί να μαραζώνη εξ' αιτίας της κατοικίας νεκρών.

Τα δυο παραπάνω ζητήματα. Ζητήματα ζωής και θανάτου για το Πανεπιστήμιο μας πρέπει να λυθούν μια για πάντα.

Χρήματα και χώρο. Άλλοιως δεν μπορεί να ζήσει να προοδέψη, να βγάλει επιστήμονες. Τα δυο αυτά θα δώ-

σουν ακόμα τη δυνατότητα της ιδρύσεως της κτηνιατρικής σχολής, αναγκασιότητας για τον τόπο μας και ιδίως για τη Μακεδονία. Θα δώσουν τη δυνατότητα να γίνει το Πανεπιστήμιο μας εν απ' τα καλύτερα της βαλκανικής αν όχι της Ευρώπης.

Οι επιστημονικές κι' επαγγελματικές οργανώσεις οι οποίες πριν από δέκα χρόνια κινούμενες από κάποιο πόθο μεγάλο κι' ώραίο κατόρθωσαν να δώσουν στην πόλη μας το Πανεπιστήμιο, άς αγωνιστούν για τη στερέωσή του, για την καλύτερη του, για την πρόοδό του. Άς κινηθούν, άς συγκαλέσουν παμμακεδονικά συνέδρια και συλλαλητήρια, άς αγωνιστούν πραγματικά για ένα σκοπό τόσο μεγάλο.

Ιδιαίτερα «Οι Νέοι» όργανο, φοιτητών και γενικά νέων, που σπουδάζουν, θεωρούν υποχρέωσή τους και καθήκον τους ν' αγωνιστούν όσο μπορούν για την καλύτερη και πρόοδο του ιδρύματος, στο οποίο μορφώνονται και θα μορφωθούν χιλιάδες νεοέλληνες και το οποίο πρέπει να γίνει πραγματικά η πνευματική τροφός, η «alma mater Tessalonicensis» ολόκληρης της Βορείου Ελλάδας και πηγή απ' την οποία θα ξεχυθούν οι άνθρωποι που θα δουλέψουν για ένα καλύτερο αύριο του τόπου μας.

«ΟΙ ΝΕΟΙ»

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΟΙ ΝΕΟΙ

Οι «Νέοι» από νέους θγαίνουν και σε νέους απευθύνονται. Αγάπησαν βαθειά την πάναγνη νεανική ψυχή και μίσησαν θανάσιμα εκείνους, που αδιαφορούν γι' αυτήν ή τη δηλητηριάζουν και τη μολύνουν με αστυνομικά διηγήματα τρώμου και φρίκης και πολλά χειρότερα. Γι' αυτό κηρύχουν άμελιχτο πόλεμο πρώτα σ' εκείνους, που αφήνουν αδιάφορη κι' ασυγκίνητη την ψυχή των νέων κι' ύστερα σε κείνους, που εγκληματούν εις βάρος της σταλαζοντάς της το δηλητήριο και την κανθαρίνη. Οι «Νέοι» με τη φωνή τους φιλοδοξούν να ξυπνήσουν στις νεανικές ψυχές άνωτέρα ενδιαφέροντα επιστημονικά και λογοτεχνικά, πιο ανθρώπινες αισθηματικές συγκινήσεις και γούστα λεπτότερα. Η άγνή φωνή μας, φωνή δυνατή σαν όρμητικό ξέσπασμα νεανικής όργης, θα λυπηθοίμε αν δεν ξυπνήση από το βαρύ λήθαργο τη νεολαία του τόπου μας. Μα έλπίζουμε στην πάλη μας να νικήσουμε και ν' άπλωθι το φώς στις νεανικές ψυχές, που είναι σφιγμένες στο σκοτάδι. Και καθώς λέει κι' ο Ποιητής:

«Όσο άξημέρωτη είν' η νύχτα, που κυκλώνει σε τόσο άβασίλευτη σου πλάθεται μια μέρα,

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΝΕΩΝ

Οι «Νέοι» έχουν την έπιθυμία και την όρεξη να συνεργαστούν με άλλους τους νέους. Κάθε σοβαρή επιστημονική και λογοτεχνική εργασία νέων γίνεται δεκτή. Για τη δίκαιη κρίση να είναι όλοι βέβαιοι. Οι άνθρωποι, που θα τους κρίνουν είναι σοβαροί επιστήμονες και λογοτέχνες.

ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΜΑΣ

Οι «Νέοι» δεν έρχονται για ν' αντιδράσουν στα τόσα περιοδικά, που θγαίνουν στη Σαλονίκη και στην Αθήνα. Νοιώθουν, πως τους ενώνει ψυχικά με αυτά ο κοινός άγώνας για την πνευματική έξυψωση του τόπου. Μα το παράπονο των νέων είναι, που τα περιοδικά της Σαλονίκης τουλάχιστον, δεν ένοιωσαν και δεν πίστεψαν σε μια πλατύτερη αποστολή, αλλά περιορίστηκαν σ' έναν κύκλο στενό από 5—10 λογοτέχνες, που γράφουν κι' άλλους 200—300 σονδρομητές, που διαβάζουν. Οι «Νέοι» περίμεναν μια οργανωμένη πλατύτερη κίνηση, που ν' άγκαλιάση κοντά στους άλλους και την αδιάφορη νεολαία του τόπου. Μα αυτό δεν θα γίνει ποτέ με διηγηματάκια και με ποιήματα. Οι νέοι θέλουν κάτι πιο θετικό, λίγη

επιστήμη και λίγη κοινωνιολογική συζήτηση κι' ακόμα θέλουν να ίδουν διαρκή κι' άγρυπνη παρακολούθηση των ζητημάτων, που άφορούν τη νεολαία. Κι' αυτό το καινούργιο και το πολυπόθητο, τους υπόσχεται το περιοδικό μας, που θά-ναι όργανο γι' άγώνα μαζί και για μόρφωση.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Με συντριβή ψυχής τον τελευταίο καιρό παρακολουθήσαμε δυο θλιβερά παρατράγουδα. Είδαμε τους εκπροσώπους των πολιτικών κομμάτων να μαλώνουν και να δέρνονται εβδομάδες ολόκληρες για το Υπουργείο Εσωτερικών, χωρίς να μπορούν να δώσουν κυβέρνηση στη χώρα, και παράλληλα είδαμε την Ελληνική νεολαία, «την χρυσήν έλπίδα του Έθνους», να κατεβαίνει σ' άπεργιακό άγώνα να βάψη ήρωικά τα πεζοδρόμια με το αίμα της, και το χειρότερο, να χάνη άνώφελα το χρόνο της, πληρώνοντας αυτή τά σπασμένα της άθλιας εκπαιδευτικής πολιτικής των κομμάτων. Για την Ελλάδα θλιβερότερο θέμα από το τελευταίο ξεχαρβάλωμα της νεολαίας δεν μπορεί να υπάρξει.

Όλα τα ευρωπαϊκά κράτη και πολύ περισσότερο τα νώτερα πολιτειακά κατασκευάσματα της Ρωσίας, της Γερμανίας, κ.λ.π. στηρίζουν τη ζωή τους στην εκπαιδευτική πολιτική, και στη νεολαία, που μορφώνουν. Μόνο στη δική μας τη χώρα, το Υπουργείο Παιδείας είναι άμελητέα ποσότης, που δίνεται, για να ικανοποιηθούν μονάχα οι κάθε είδους παράγοντες των κομμάτων.

Οι «Νέοι» κάνουνες αυτές τις άποκαρδιωτικές διαπιστώσεις, παίρνουν την άπόφαση και το δηλώνουν πως θ' αγωνιστούν για μια φωτεινότερη εκπαιδευτική πολιτική, συνδυασμένη πάντα με την κοινωνική πολιτική της χώρας.

ΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΝΕΩΝ

Οι «Νέοι» μέσα στην Ελληνική ατμόσφαιρα της γενικής άπουσυνθέσεως, έλέπουν ένα φωτεινό παρήγορο σημείο: Την προσπάθεια των νέων να συμπηχθούν σε μια όργάνωση με τον τίτλο «Συνεργαζόμενα σωματεία Νέων». Η παραπεταμένη απ' όλα τα κόμματα νεολαία άποφάσισε επί τέλους να όργανωθι, και με πνευματικούς άγώνες να διεκδικήση ένωμένη τα πεπραμένα της.

Οι πατέρες του Έθνους, πατέρες άστοργοι, άφισαν τη νεολαία της Ελλάδος χωρίς στοργή:

κοὺς ἡγέτες, νὰ τραθήξῃ ἀχαλίνωτη τὸν κατήφορο πρὸς τὰ καφενεῖα καὶ τὶς ταβέρνες. Μὰ οἱ νέοι ξύπνησαν μονάχοι τους, ἀδραξάν στὰ ἴδια τους τὰ μεστωμένα χέρια τὴν τύχη τους καὶ θὰ πλάσουν μονάχοι τους τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος, μὲ καινούργιους φωτεινοὺς ἡγέτες.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ

Ἡ τρίτη ἐξεταστικὴ περίοδος εἶναι γιὰ τοὺς φοιτητὲς ἓνα προσωρινὸ φάρμακο. Εἶναι ἀνάγκη τὸ ἐξεταστικὸ σύστημα ν' ἀλλαχθῇ, νὰ γίνῃ δικαιώτερο καὶ πρὸ παντὸς ἐπιστημονικώτερο. Γιατὶ μὲ τὸ σημερινὸ τρόπο τῶν ἐξετάσεων ἐξετάζεται περισσώτερο ἢ εὐνοια τῆς τύχης, καὶ λιγότερο ἢ ἐπιστημονικὴ κατάρτιση τοῦ φοιτητοῦ.

Οἱ φοιτηταὶ κινδυνεύουν γιὰ μιὰ Παμφοιτητικὴ Ἐνωσι, γιὰ ἓνα Σωματεῖο ὄλων τῶν φοιτητῶν. Εἶναι περιττὸ ν' ἀπαριθμήσουμε τὶς ὀφέλειαι καὶ τὴ σημασίαν ἐνὸς τέτοιου Παμφοιτητικοῦ πραγματικὰ συλλόγου. Ἄς δουλέψουμε ὅλοι γιὰ τὴν ἐπιτυχία του.

ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Φέτος τέλεια ἀναστάσιση στὴ μέση τοῦ χρόνου ἔγινε στὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τῆς Μέσης ἐκπαίδευσως. Μαθήματα ποὺ εἶχαν ἀρχίσει νὰ διδάσκωνται, ἀφέθησαν στὴ μέση γιὰ νὰ

διδασκοῦν ἄλλα. Οἱ γονεῖς, ποὺ μὲ χίλια δάσανα, στέλνουν τὰ παιδιὰ τους στὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ τὰ μορφώσουν καὶ ὄχι νὰ τὰ παραμορφώσουν πνευματικὰ ἔχουν μιὰ δίκαιη ἀξίωση. Νὰ καθοριστῇ μιὰ ἐνιαία ἐκπαιδευτικὴ πολιτικὴ, καὶ νὰ πάψουν ν' ἀλλάζουν τὰ προγράμματα τῆς διδασκείας ὅλης μὲ τόση εὐκολία μ' ὅση ἀλλάζουν τὰ θεατρικὰ προγράμματα. Πειράματα συνεχῆ μὲ τὴ μόρφωση τῶν παιδιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Κάθε ἄλλο παρὰ καλὸ ἀποτέλεσμα μποροῦν νάχουν.

Οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ μαθήτριες τῆς Μέσης ἐκπαίδευσως ἔχουν κάθε πνευματικὸ συμφέρον νὰ μᾶς παρακολουθοῦν. Νομίζουμε πὺς κατὰ καλύτερο θὰ βροῦν ἐδῶ παρὰ στὰ διάφορα πολύχρωμα «Μυστήρια» «Ρομάντζα» καὶ «Μάσκας».

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΤΟΥ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟΥ ΜΗΝΑ

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ: Κυκλοφόρησεν ὅπως πάντα μὲ βλῆ καλὴ καὶ ἐνδιαφέρουσα. Ἐχωρίζουν Κωστῆ Παλαμά: Ὁ «Βαλαωρίτης πάλι». Ὀλγας Βατίδου: Ἀργά (ποίημα). Λύντια Σεϊφουλίνα «Ἡ γρη-ἀ» (διήγημα) μετάφραση Ἀθηνῶς Σαραντίδη.

ΜΑΚΕΔΟΝΟΠΟΥΛΟ:

Ἐχωρίζουν Arthur Rimbaud «Οἱ ψειρογυρεῦτρες» (ποίημα) μετάφραση Γιώργου Μουρίλο. «Σωτήρης Σκίπης» τοῦ Γιάννη Ἀηδοπούλου.

ΜΟΡΦΕΣ Ἐχωρίζουν: Ἀ. Πωγωνίτη. «Ἡ Φυγὴ» Χρ. Ζιτσαίας «Ἀποκάλυψη».

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ Κυκλοφόρησε μὲ βλῆ καλὴ καὶ ἀξιόλογη διβλιοκρισία.

ΟΙ ΝΕΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΝΙΚΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Γιάννης Μαμάκης, Φώτης Πέτσας, Κώστας [Μαρινάκης.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Ἐτήσια δρχ. 50. Ἐξάμηνη δρχ. 30. Ἐξωτερικὸν δολ. 1 1)2

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΚΑΙ ΓΛΗ ΝΑ ΣΤΕΛΝΟῦΝΤΑΙ Κ. Μαρινάκη Μισραχῆ 13

